

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

მარინა სუხიტაშვილი

უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენციები
საქართველოში

საერთაშორისო ბიზნესის მენეჯმენტის სამაგისტრო პროგრამა
სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია საერთაშორისო ბიზნესის
მენეჯმენტის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: მამუკა თორია
აკად. დოქტორი, ასოც. პროფ.

თბილისი 2020

ანოტაცია

წარმოდგენილ სამაგისტრო ნაშრომში განხილულია უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენციები საქართველოში.

ნაშრომის პირველთავში განხილულია საინვესტიციო გარემოს ფორმირებას და მისი განვითარების ასპექტები. წარმოდგენილია საინვესტიციო გარემოს არსი ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების თვალსაზრისით, რასაც თან ახლავს საინვესტიციო გარემოს განვითარების ხელისშემშლელი გარემოებები.

ნაშრომის მეორე თავში განხილულია უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენცია საქართველოში, ამის პარალელურად წარმოდგენილია ამ მხრივ გასათვალისწინებელი წარმატებული მსოფლიო პრაქტიკა. ამავე თავის ქვეთავში საუბარია სახელმწიფოს როლზე საინვესტიციო გარემოს წარმართვაში და ინვესტიციების შემოდინებაზე გარდამავალი საბაზრო ეკონომიკის პირობებში.

ნაშრომის მესამე თავში მოცემულია მსჯელობა საინვესტიციო გარემოს სამომავლო განვითარების პერსპექტივებზე საქართველოში. აქვე განხილულია საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღების აუცილებლობა და მისი განვითარების ხელშემწყობი ფაქტორები. აქვე წარმოდგენილია ინვესტიციების მოზიდვის ამსახველი სტატისტიკური ინფორმაცია, რიგი მახასიათებლების მიხედვით. ნაშრომის ბოლო ქვეთავში საუბარია საინვესტიციო მენეჯმენტის არსებულ მიდგომებსა და ამ მხრივ არსებულ გამოწვევებზე, რომელთა წარმატებით დაძლევა მისცემს საქართველოს შესაძლებლობას გაზარდოს ეკონომიკური განვითარების მაჩვენებელი კიდევ უფრო მეტად.

ნაშრომის დასკვნით ნაწილში შეჯამებულია დასმული საკითხები, მოცემულია მათი ერგვარი ანალიზი და წარმოდგენილია სამომავლო განვითარებისთვის გარკვეული რეკომენდაციები.

Trends in attracting foreign investment in Georgia

Abstract

The **main goal** of the paper is to study the trends of attracting foreign investment in Georgia and to get a closer look at the current situation and challenges in this regard.

The **first chapter** of the paper discusses the formation of the investment environment and aspects of its development. The essence of the investment environment in terms of economic development of the country is presented, which is accompanied by the circumstances hindering the development of the investment environment.

The **second chapter** of the paper discusses the trend of attracting foreign investment in Georgia, in parallel with the successful world practice in this regard. In the same chapter, we talk about the role of the state in managing the investment environment and the inflow of investment in the transition to a market economy.

The **third chapter** of the paper discusses the prospects for future development of the investment environment in Georgia. It also discusses the need to improve the investment climate and the factors that contribute to its development. Here are the statistics of investment attraction, according to a number of characteristics. The last section of the paper discusses the existing approaches to investment management and the challenges in this regard, the successful overcoming of which will enable Georgia to increase its economic development even more.

The **conclusion** of the paper summarizes the issues raised, provides an overview of their analysis, and presents some recommendations for future development.

სარჩევი

შესავალი	5
მეთოდოლოგია	8
თავი 1. საინვესტიციო გარემოს ფორმირება და განვითარების ასპექტები	10
1.1 საინვესტიციო მენეჯმენტის განსაზღვრება დამისისახეები	10
1.2 საინვესტიციო გარემოს განვითარების ხელისშემშლელი გარემოებები	18
თავი 2. უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა საქართველოში და მისი გავლენა ეკონომიკაზე მსოფლიოსა და საქართველოში	27
2.1 ინვესტიციები საბაზრო ეკონომიკის გარდმავალ პერიოდში	27
2.2 სახელმწიფოს როლი საინვესტიციო პროცესებში	35
თავი 3. საინვესტიციო გარემოს განვითარების სამომავლო პერსპექტივები საქართველოში	39
3.1 საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღების აუცილებლობა და მიმართულებები	39
3.2 საინვესტიციო მენეჯმენტის განვითარების არსებული გამოწვევები	46
დასკვნა	56
გამოყენებული ლიტერატურა	58

შესავალი

თემის აქტუალობა. თანამედროვე სამყაროში, მსოფლიო ეკონომიკაში ინვესტიციები წარმოადგენს ურთიერთდამოკიდებულ ნაციონალური ეკონომიკის ზრდის მამოძრავებელ ძალას, ამიტომ მათი შესწავლა და ანალიზი არის აქტუალური პრობლემა.

უცხოური ინვესტიციები არის ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის მისაღწევად ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი გზა. ეს ზრდის კაპიტალის მიწოდებას ქვეყანაში, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს შედარებით მაღალ პროდუქტიულობას და დასაქმების მაღალ დონეს. უცხოური ინვესტიციები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ნაკლებად განვითარებული ქვეყნებისთვის.

თანამედროვე გლობალიზაციის პირობებში, ასეთ ქვეყნებს ეძლევათ შესაძლებლობა გაეცნონ ახალ ტექნოლოგიებს, შესაძლებლობებს და გამოიყენონ ისინი ქვეყანაში ეკონომიკური ვითარების გასაუმჯობესებლად. შესაბამისად, უცხოური პირდაპირი ინვესტიცია არის შესაძლებლობა ინვესტორებისთვის გამოიყენონ აქტივები უფრო ეფექტურად, ხოლო ინვესტიციების მიმღებისთვის, საერთაშორისო ვაჭრობისა და / ან წარმოების პროცესებში მონაწილეობის შესაძლებლობა.

პრობლემის გადაუდებლობაზე ხაზგასმულია ის ფაქტი, რომ უცხოური ინვესტიციების დონე გვიჩვენებს, რამდენად სტაბილურია ქვეყანა, როგორია მისი ეკონომიკური პოლიტიკა, საინვესტიციო გარემო, ეკონომიკური ზრდის პერსპექტივები და ა.შ. დღეს საქართველოს განსაკუთრებით სჭირდება

ინვესტიციების მოზიდვა, რაც მოაგვარებს ისეთ პრობლემებს, როგორცაა დასაქმების და შემოსავლის ზრდა, ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა, საექსპორტო პოტენციალი და ქვეყანაში უცხოური ვალუტის მოგების ზრდა, ქვეყნის ინტეგრაცია საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში და ა.შ.

საქართველოს აქტუალობა ასევე ხაზს უსვამს პრობლემის აქტუალობას, ევროპული და ზოგადად თანამედროვე საბაზრო მეთოდებისკენ მიმავალ გზაზე, რამაც თავის მხრივ დღის წესრიგში დააყენა უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის პროექტების ორგანიზებისა და მართვის ახალი ფორმების ძიება.

დღესდღეობით, როდესაც ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისთვის აუცილებელია ინვესტიციების მოზიდვა, მნიშვნელოვანია ქვეყანაში ინვესტიციური პოლიტიკის საფუძველზე დაფუძნებული ინვესტიციის პროექტების შეფასების რთული სისტემის შემუშავება და ეროვნული ეკონომიკა ნაკლებად აქტუალური და მომგებიანი გახდეს ინვესტიციების შემოდინებისთვის.

ბოლო წლების ტენდენციების თანახმად, მსოფლიოს ქვეყნების ეროვნული ეკონომიკური სისტემა, განსაკუთრებით განვითარებად ქვეყნებში, მიზნად ისახავს ინვესტიციების ნაკადის გაზრდას. ასევე აშკარაა, რომ საქართველოს ეკონომიკის განვითარებისა და მოდერნიზაციისთვის აუცილებელია მაქსიმალურად გამოიყენოს შესაძლებლობები და შეიქმნას შესაბამისი გარემო, რომელიც განსაზღვრავს ამ პროცესის ეფექტურობას.

უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი შემოდინების გარეშე შეუძლებელია მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციისა და ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფა. ამავ დროს, მნიშვნელოვანია ეფექტურობის გაზრდა, შექმნას ყველაზე ხელსაყრელი პირობები უფრო აქტიური ინვესტიციებისთვის პერსპექტიულ საწარმოებში, რომლებიც უზრუნველყოფენ სწრაფ ანაზღაურებას და აფართოებენ როგორც საწარმოების, ისე საზოგადოებისა და საბიუჯეტო შემოსავლების შესაძლებლობებს, საინვესტიციო პროექტების მართვის გასაუმჯობესებლად. ეს შექმნის ეკონომიკურ საფუძველს საწარმოს საინვესტიციო

რესურსებისა და საწარმოს ეკონომიკური პოტენციალის რაციონალური გამოყენებისთვის. საქართველოს გააჩნია საკმარისი რესურსის პოტენციალი, ფაქტობრივად, მოზიდვის მიზნით ახალი ინვესტიციების მოზიდვის, ამ პროცესების კიდევ უფრო გაღრმავებისა და, შედეგად, წვლილის შეტანაში ქვეყნის შემდგომ სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში.

აღნიშნულილიდან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ უცხოური ინვესტიციების საქართველოში მოზიდვის ტენდენციების კვლევას არა მარტო თეორიული, არამედ დიდი პრაქტიკული მნიშვნელობა გააჩნია. აქედან გამომდინარე, მიგვაჩნია, რომ წარმოდგენილი სამაგისტრო თემა აქტუალურია.

კვლევის მიზნები და ამოცანები: ნაშრომის მიზანია შეისწავლოს უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენციები საქართველოში და უფრო ახლოს გაგვაცნოს ეკონომიკური განვითარების ტენდენციები უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ფონზე. დასახული მიზნებიდან გამომდინარე, განსახორციელებელ ამოცანებს წარმოადგენს:

1. გაგვაცნოს საინვესტიციო მენეჯმენტის განსაზღვრება დამისისახეები;
2. შესწავლილ იქნას, საინვესტიციო გარემოს ფორმირება და განვითარების ასპექტები;
3. შესწავლილ იქნას, საინვესტიციო გარემოს განვითარების სამომავლო პერსპექტივები საქართველოში;
4. განისაზღვროს საინვესტიციო გარემოს განვითარების ხელშემწყობი და ხელისშემშლელი გარემოებები;
5. გაანალიზდეს უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენცია საქართველოში და განისაზღვროს მისი გავლენა ეკონომიკაზე.

კვლევის ობიექტი და საგანი: კვლევის ობიექტს წარმოადგენს უცხოური ინვესტიციები, მისი გავლენა ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე, ხოლო კვლევის საგანია უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენციები საქართველოში.

კვლევისთვის გამოყენებული მეთოდები. კვლევის თეორიული და მეთოდოლოგიური საფუძველია ეკონომიკის მეცნიერების ფუძემდებლების მუშაობა, უცხოელი და ქართველი მეცნიერებისა და ეკონომისტების ნაშრომები, რომლებიც გარკვეულწილად უკავშირდება ჩემს მიერ მიღებული კვლევის თემას, ასევე ნორმატიულ და საკანონმდებლო აქტებს.

კვლევის თეორიულ საფუძველს წარმოადგენს, აგრეთვე კეინსის თეორიული რეკომენდაციები. ინვესტიციების განსაზღვრისას იგი მკვეთრად ხაზს უსვამს მათთვის მხარს მხასიათებლებს და ხასიათის ორ ტიპს. მისივე თქმით, ინვესტიციები, ერთი მხრივ, ასახავს დაგროვების მიზნით დაგროვილი შემოსავლის რაოდენობას, ან განსაზღვრავს პოტენციურ ინვესტიციურ მოთხოვნილებას, მეორეს მხრივ, წარმოადგენს იმ ხარჯებს, რომლებიც განსაზღვრავს ძირითადი აქტივების მნიშვნელოვან ზრდას ინვესტიციის წინადადების განხორციელების შედეგად. უფრო კონკრეტულად, ავტორის აზრით, ინვესტიცია იგულისხმება როგორც ძირითადი აქტივების ღირებულების ზრდა საანგარიშო პერიოდში სამეწარმეო საქმიანობის შედეგად, ასევე შემოსავლის წილი, რომელიც არ გამოიყენებოდა მოხმარებისთვის. თანამედროვე პირობებისთვის უფრო შესაფერისი პირობების თანახმად, კინეზიურ სისტემაში თანადაწარმოებისა და რყევების მიზეზი არის სასურველი ინვესტიციის ხარჯების ზომის შეცვლა.

ამასთან, ავტორი გვთავაზობს განმარტებას, რომ ინვესტიცია ნიშნავს გარკვეული კეთილდღეობის ყიდვას იმ შემოსავლისთვის, რომელსაც მომავალში ველოდებით. შესაბამისად, ფირმა ინვესტიციას აკეთებს, როდესაც ყიდულობს აღჭურვილობას, ისევე, როგორც ინვესტიცია აკეთებს, როდესაც ყიდულობს აქციებს. ინვესტიციების ყველაზე ზოგადი განსაზღვრება ის არის, რომ ისინი გაცვლითი აქტია, რომ დააკმაყოფილონ მიმდინარე მოთხოვნა ინვესტირებული სახსრების ხარჯზე, მომავალი მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად, ანუ ინვესტიციები ნიშნავს: გაიმეორეთ ფული, რომ მიიღოთ მეტი მომავალში.

სტატიაში წამოჭრილი საკითხების შესწავლის მიზნით, განიხილეს და შეისწავლეს მეცნიერებისა და მკვლევარების მიერ ჩამოყალიბებული ინვესტიციების ხასიათი, მნიშვნელობა, მახასიათებლების მახასიათებლები, ქვეყანაში მისი განთავსებისთვის საჭირო მიდგომები. გაანალიზებულია საქართველოში ინვესტიციური გარემოს განვითარების ტენდენციები, გაანალიზებულია საქართველოში საინვესტიციო გარემო, განიხილება საინვესტიციო გარემოს რეგულირების და რეგულირების გზები; საქართველომ შექმნა სახელმწიფო მხარდაჭერის სისტემა ინვესტიციების მოზიდვისა და განვითარებისათვის. გამოყენებულია საქართველოს მთავრობის პროგრამის დოკუმენტები, პარლამენტის მიერ მიღებული საკანონმდებლო აქტები, საქსტატისა და აღმასრულებელი შტოს ინფორმაციულ-სტატისტიკური და ანალიტიკური მასალები აღნიშნულ საკითხებზე.

მოცემული სამაგისტრო ნაშრომი წინა კვლევებისაგან იმით გამოირჩევა, რომ:

- დაზუსტებულია საინვესტიციო მენეჯმენტის არსი სახეები;
- ჩამოყალიბებულია საინვესტიციო გარემოს განვითარების ხელისშემშლელი გარემოებები;
- დაზუსტებულია ინვესტიციების როლი საბაზრო ეკონომიკის გარდამავალ პერიოდში;
- გაანალიზებული და დაზუსტებულია უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ტენდენცია საქართველოში;
- დასაბუთებულია საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღების აუცილებლობა და მიმართულებები.

მატერიალური - ტექნიკური ბაზა და საინფორმაციო რესურსები. სამაგისტრო ნაშრომზე მუშაობისას გამოყენებული იქნა სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემები, ქართველი და უცხოელი მკვლევარების სამეცნიერო ნაშრომები. ასევე, სხვადასხვა სახის კვლევითი და სამეცნიერო შრომები, სტატიები.

თავი 1. საინვესტიციო გარემოს ფორმირება და განვითარების ასპექტები

1.1 საინვესტიციო მენეჯმენტის განსაზღვრება დამისისახეები

ინვესტიციის არსი პირდაპირ კავშირშია მისი წარმოშობისა და გამოვლინების ეკონომიკურ სფეროსთან. ინვესტიციები მეტწილად განისაზღვრება ეკონომიკური მახასიათებლებით და ეკონომიკური ინტერესებით და არის ეკონომიკური მართვის საგნები ნებისმიერი ეკონომიკური სისტემის მიკრო და მაკრო დონეზე. (აბესაძე, 2006).

უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელოვანი შემოდინების გარეშე შეუძლებელია მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციისა და ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფა. ამავე დროს, მნიშვნელოვანია ეფექტურობის გაზრდა, შექმნას პირობები პერსპექტიულ საწარმოებში ამგვარი ინვესტიციების ყველაზე მომგებიანი, უფრო ეფექტური განხორციელებისთვის, რაც უზრუნველყოფს სწრაფ ანაზღაურებას და შესაძლებლობების გაზრდას, როგორც საწარმოებისთვის, ისე მოსახლეობისთვის და ბიუჯეტის შემოსავლებით. (ბასარია, 1998).

ამასთან, საწარმოთა საინვესტიციო პროექტების მენეჯმენტის გაუმჯობესება მოითხოვს მათი კაპიტალიზაციის მნიშვნელოვან ზრდას, რაც შექმნის ეკონომიკურ საფუძველს საწარმოს საინვესტიციო რესურსებისა და საწარმოს ეკონომიკური პოტენციალის რაციონალური გამოყენებისთვის.

ტერმინი "ინვესტიცია" (ინვესტიცია) ლათინური წარმოშობისაა და გულისხმობს გრძელვადიანი კაპიტალის ინვესტიციებს ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორში საწარმოებში. შუა საუკუნეების ევროპაში, ინვესტიციას ეწოდებოდა მიწის გადაცემა ან მისი ვასალის უფროსის რაიმე თანამდებობა, რაც დასრულდა შესაბამისი ცერემონიით. ცენტრალურად დაგეგმილი ეკონომიკის ჭრილში გამოყენებული იქნა ტერმინი კაპიტალის ინვესტიციები, ე.ი. ძირითადი საშუალებების შეძენის, გაზრდისა და გაუმჯობესების ღირებულება. (დათუნაშვილი, 2000)

ინვესტიციის კონცეფცია გულისხმობდა გრძელვადიან ინვესტიციას ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორში. ანუ, ინვესტიციები გათანაბრდა კაპიტალურ ინვესტიციებთან.

თანამედროვე ეკონომიკურ ლიტერატურაში გამოიყენება "ინვესტიციის" კონცეფცია სხვადასხვა თვალსაზრისით: სამომხმარებლო ინვესტიცია; ბიზნეს ინვესტიცია (ეკონომიკური ინვესტიცია); ინვესტიციები ფასიან ქალაქებში (ფინანსური ინვესტიციები). (დათუნაშვილი, 2000)

საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, "ყველა სახის საკუთრება და ინტელექტუალური საკუთრება ან უფლებები, რომელიც ინვესტირებულია და გამოიყენება საქართველოში შესაძლო მოგების მისაღებად, სრულად და უპირობოდ არის დაცული". (საქართველოს ინვესტიციების ხელშეწყობისა და გარანტიების შესახებ კანონი, 1996)

ინვესტიციის მრავალი განმარტება არსებობს, მაგრამ საბოლოო ჯამში, მათ აქვთ შემდეგი მახასიათებლები:

- ინვესტიციები ჩვეულებრივ ასოცირდება მნიშვნელოვან ფინანსურ ხარჯებთან;
- ინვესტიციის დაბრუნება შესაძლებელია რამდენიმე წელიწადში;

- ინვესტიციის დროს, არსებობს რისკისა და გაურკვევლობის ელემენტები;
- ინვესტიციები, რომლებიც ითვლება კაპიტალის ინვესტიციად, მოიცავს ძირითადი კაპიტალის შექმნას, საწარმოო შესაძლებლობების გაფართოებას ან სხვა მიმართულებას, რომელიც მიზნად ისახავს ეფექტურობის გაუმჯობესებას.

საქართველოში ინვესტიციური პროგრამების გააქტიურება შეინიშნება 90-იანი წლების მეორე ნახევრიდან. ეს ის პერიოდია, როდესაც შედარებით პოლიტიკური, ეკონომიკური და ფინანსური სტაბილიზაცია განხორციელდა და უცხოელი ინვესტორები დაინტერესდნენ, განსაკუთრებით ისეთ პროექტებში, რომლებშიც სახელმწიფო მოქმედებდა, როგორც გარანტი. განხორციელდა ისეთი საინვესტიციო პროგრამების განხორციელება, როგორებიცაა ნავთობსადენის და ტერმინალის მშენებლობა. ამ პროცესების შედეგად, 1998 წელს საქართველოში უცხოური ინვესტიციები მნიშვნელოვან ტემპს მიაღწია (265 მილიონი აშშ დოლარი). საქართველოში ინვესტიციების აქტივობამ ახალი ტემპი აჩვენა 2003-2004 წლებში, როდესაც უცხოური ინვესტიციის ოდენობამ \$ 500 მილიონს მიაღწია. (გამსახურდია, 1998)

ამასთან, ამ შემთხვევაში, როგორც 1998 წელს, ძირითადი საინვესტიციო საქმიანობა ასახავდა უცხოური ინვესტორების დაინტერესებას გარკვეულ სექტორებში, და არა ქვეყნის ინვესტიციის პროცესების დასაწყისი ქვეყნის მთელ სამრეწველო სექტორში. იმ წლებში უცხოური ინვესტიციები გადანაწილდა სატრანსპორტო სექტორში, დიდი წილი ნავთობისა და გაზსადენებით. (ბასარია,1998).

ბაქო-ჯეიჰანის პროექტის დასრულების შემდეგ, საქართველოში უცხოური ინვესტიციების ოდენობა შემცირდება, ამიტომ მათი მობილიზაცია ძირითადად მოხდება ქვეყანაში მიმდინარე პრივატიზაციის პროცესით. (დათუნაშვილი, 2000)

უნდა აღინიშნოს, რომ პრივატიზაციის პროცესში ჩართული ინვესტორის მოტივაცია ძირითადად იმით არის განპირობებული, რომ, პირველ რიგში, ის ინვესტირებას ახდენს თხევადი ქონებით, რითაც ამცირებს კაპიტალის ინვესტიციების რისკს, და მეორეც, ის ყიდულობს უძრავი ქონებას უფრო დაბალ ფასად, ვიდრე სახის მნიშვნელობა.(კაპანაძე, 2008)

ამრიგად, წარუმატებელი ბიზნესის შემთხვევაში, ინვესტორს შეეძლება მინიმალური ზარალით გაყიდოს ეს ქონება და დააბრუნოს ინვესტირებული თანხები. მნელია გამოვყოთ რაიმე სხვა მოტივაცია, რომელსაც შეუძლია უცხოელი ინვესტორის მოზიდვა, რადგან საქართველო ვერავის გააკვირვებს თავისი განათლებითა და უნარებით, განვითარებული ინფრასტრუქტურით, მისი მოქნილი სოციალური უსაფრთხოების სისტემით ან სხვა პირობებით.

ამრიგად, პრივატიზაციის შემდეგ ყველაზე მნიშვნელოვანი საინვესტიციო საკმინანობა არის ის, თუ რამდენად დაინტერესდება უცხოელი ინვესტორი პრივატიზაციის შემდეგ წარმოების გაფართოებით, ეს მთლიანად დამოკიდებულია ქვეყანაში პოლიტიკურ და ეკონომიკურ სტაბილურობაზე, კომუნიკაციებისა და განათლების ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე.ინვესტიციებს, როგორც ეკონომიკურ კატეგორიას, აქვს შემდეგი მახასიათებლები:

ინვესტიციები, როგორც დაგროვილი კაპიტალის ჩართვის აქტიური ფორმა ეკონომიკურ პროცესში - დაგროვილი კაპიტალი, მათ შორის დაგროვილი კაპიტალი, ინვესტიციების თეორიაში ცენტრალურ ადგილს იკავებს. ეს განპირობებულია კაპიტალის მნიშვნელოვანი ხასიათით - როგორც ეკონომიკური რესურსი ინვესტიციებისთვის.

ინვესტიციები, როგორც დაგროვილი კაპიტალის ალტერნატიული ფორმით გამოყენების შესაძლებლობა - კაპიტალის თითოეულ ფორმას აქვს საკუთარი

სპექტრი შესაძლებლობები და თვისებები სპეციფიკური ინვესტიციების პროცესში მექანიზმების გამოყენების შესახებ. ინვესტიციის პროცესში განაცხადის სფეროში არსებული პოზიციებიდან ყველაზე გავრცელებულია კაპიტალი კაპიტალის სახით, თუმცა ამ პროცესში პირდაპირი გამოყენებისთვის, იგი უმეტეს შემთხვევაში მოითხოვს სხვა ფორმების გადაქცევას. ინვესტიციის პროცესში გამოყენებული კაპიტალი ყველა მისი ფორმით შეიძლება გააქტიურდეს, პირველ რიგში, საწარმოს საწარმოო საქმიანობაში. ამ პოზიციებიდან, კაპიტალი - როგორც რეალური ინვესტიციის რესურსი - ეკონომიკურ თეორიაში აღწერილია, როგორც "წარმოების ფაქტორი". (აბესაძე, 2006).

ინვესტიციები, როგორც ინვესტიციის კაპიტალის ალტერნატივა ეკონომიკური საქმიანობის ნებისმიერი ობიექტში - ინვესტიციის კაპიტალი, საწარმოში მიზნობრივად ინვესტიცია, საწარმოს საკუთრების ფორმირებისას, რომლის მეშვეობითაც უნდა განხორციელდეს ეკონომიკური საქმიანობის სხვადასხვა ფორმები და სხვადასხვა პროდუქციის წარმოება. ამავე დროს, შესაძლო ინვესტიციის სამიზნეების ფართო სპექტრიდან, საწარმო დამოუკიდებლად ირჩევს ქონებრივი ღირებულების პრიორიტეტულ ფორმებს, რომელსაც ფინანსურ ტერმინოლოგიაში უწოდებენ "აქტივებს". სხვა სიტყვებით, ინვესტიცია ეკონომიკური თვალსაზრისით შეიძლება ჩაითვალოს საწარმოს კაპიტალის დაგროვილი ნაწილის აქტივობის ალტერნატიულ სახეობად გადაქცევის ფორმად. (ბასარია,1998)

ინვესტიციის შესაძლებლობების ინვესტიცია პროდუქტის წარმოებაში ხასიათდება როგორც კომბინირებული პროცესი. ჩვენ შეგვიძლია გამოვიყენოთ ინვესტიცია მიღებული კაპიტალი წარმოების სხვა ფაქტორებთან ერთად კაპიტალური საქონლის წარმოებისთვის, როგორც სამომხმარებლო საქონლის ფორმით, ასევე შრომისა და ობიექტების სახით. (აბესაძე, 2006)

საწარმოს დონეზე ინვესტიციების პრიორიტეტი, როგორც წესი, ეკონომიკური ეფექტის მიღწევას, რომლის მიღწევაც შესაძლებელია ინვესტირებული კაპიტალის ოდენობის გაზრდით, ინვესტიციის მოგების პოზიტიური ღირებულებით, წმინდა ფულადი ნაკადის პოზიტიური ღირებულებით, ადრე ინვესტირებული კაპიტალის შესანარჩუნებლად და ა.შ.(ასათიანი, 2011)

ამასთან, ინვესტიციებიდან მიღებული შემოსავლის პროცენტი ავტომატურად არც კი ხორციელდება, მაგრამ ხორციელდება მხოლოდ ინვესტიციის ობიექტების ეფექტური შერჩევის პირობებში. ასეთი არჩევნების ჩატარება ინვესტიციების მენეჯმენტის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ფუნქციაა. (გამსახურდია, 1998)

ინვესტიციები, როგორც საბაზრო ურთიერთობების ობიექტი - ინვესტიციის პროცესში საწარმოს მიერ გამოყენებული მრავალფეროვანი საინვესტიციო რესურსი, საქონელი და ინსტრუმენტები, როგორც გაყიდვის ობიექტი, ქმნის სპეციალურ ტიპის ბაზარს - "ინვესტიციის ბაზარს". ახასიათებს მოთხოვნა, მიწოდება და ფასი, ისევე როგორც საბაზრო ურთიერთობების გარკვეული საგნების ერთობლიობა - ინვესტიციის ბაზარი ყალიბდება საბაზრო ეკონომიკური პირობების მთელი სისტემით. აღსანიშნავია, რომ იგი მჭიდრო კავშირშია სხვა ბაზრებთან და მოქმედებს სახელმწიფო რეგულირების სხვადასხვა ფორმის გავლენის ქვეშ.

ინვესტიციები, როგორც საკუთრების ობიექტი - როგორც სამეწარმეო საქმიანობის ობიექტი, ინვესტიციები, აშკარად, საკუთრების უფლების და განაწილების მფლობელები არიან. თუ კაპიტალის ინვესტიციის საწყის ეტაპზე, მასზე საკუთრების უფლება და ქონების განკარგვის უფლება ერთსა და იმავე საგანს უკავშირდებოდა, მათ შემდგომ ეტაპობრივ გამოყოფას ეკონომიკური განვითარება მოსდევს.

თანამედროვე პირობებში, საწარმოს, რომელსაც იყენებს სხვადასხვა სახის კაპიტალის ფორმები, უფლება აქვს ინვესტირების პროცესი განკარგოს მისი ფლობის უფლების გარეშე. ამ შემთხვევაში, კაპიტალის ინვესტიციის რესურსის საკუთრებისა და მართვის უფლებები ნაწილდება ცალკეულ ეკონომიკურ პირებს შორის.

ამრიგად, კაპიტალის, როგორც საინვესტიციო რესურსის გამოყენება ეკონომიკურ პროცესში, სულაც არ არის დაკავშირებული საკუთრების უფლების არსებობასთან. ასეთი გამოყენება შეიძლება განხორციელდეს იმ პირების მიერ, რომლებიც უშუალოდ არ არიან მათი საკუთრების უფლების სუბიექტი. (ბასარია,1998)

როგორც საკუთრების და განკარგვის ობიექტი, კაპიტალი ქმნის მისი გამოყენების ცალკეულ პროპორციებს კონკრეტული საწარმოს მიერ, რაც აისახება საკუთარი და ნასესხები კაპიტალის თანაფარდობაში. ეს თანაფარდობა ეკონომიკურ თეორიაში ხასიათდება ტერმინით "კაპიტალის სტრუქტურა". ეს გავლენას ახდენს ინვესტიციის ეფექტურობის მრავალ ასპექტზე და, შესაბამისად, საწარმოს მიერ მიღებული საინვესტიციო გადაწყვეტილებების ბუნებაზე.

ინვესტიციები, როგორც რისკის ფაქტორი -

რისკი ინვესტიციების უმნიშვნელო განესიმახასიათებელია დამისყველა ფორმასა დასახეობას უკავშირდება. რისკის ფაქტორის მატარებელი ინვესტიციები გვევლინება, როგორც ინვესტორის სამეწარმოს აქმიანობაში მიღებული შემოსავლის წყარო. ინვესტიციების განხორციელების დროს ინვესტორი უდამშეგნებულად უნდა ეწეოდეს ეკონომიკურ რისკს, რომელიც უკავშირდება მოსალოდნელი ინვესტიციური შემოსავლის თანხის შესაძლო კლებას, ან ვერ მიღებას, აგრეთვე, ინვესტირებული კაპიტალიც შესაძლო მთლიან, ან ნაწილობრივ დანაკარგებს. მაშასადამე, ინვესტორის სამეწარმოს აქმიანობაში ერთმანეთთან ორგანულ კავშირშია ინვესტიციების რისკისა და შემოსავლიანობების ცნებები.

ინვესტიციების კლასიფიკაცია რისკის მიხედვით - ინვესტიციები დიფერენცირებულია რისკის დონის მიხედვით. დაფინანსების სფეროში, რისკი მიუთითებს იმაზე, რომ ინვესტიციაზე დაბრუნების აბსოლუტური ან ფარდობითი თანხა მოსალოდნელზე ნაკლები იქნება, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, რისკი მიუთითებს არასასურველი შედეგის მიღების შესაძლებლობას. რაც უფრო დიდია ამ შედეგის მნიშვნელობა, მით უფრო დიდია რისკი და პირიქით.

ინდივიდუალურ ინვესტორს აქვს არჩევანი ფართო არჩევანის მიხედვით, რისკის ხარისხზე დაყრდნობით: სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდებიდან, რისკის დაბალი დონის მქონე საქონელიდან, მაღალი რისკის დონის მქონე საქონელზე.

კაპიტალის თითოეულ ტიპს აქვს რისკის ძირითადი მახასიათებლები, მაგრამ თითოეულ შემთხვევაში რისკი განისაზღვრება ინსტრუმენტის მახასიათებლებით. მაგალითად, აქციების ინვესტიცია უფრო სარისკოა, ვიდრე ობლიგაციების ყიდვა, მაგრამ დიდი ძალისხმევის გარეშე შეგიძლიათ იპოვოთ ობლიგაციები უფრო მაღალი რისკით, ვიდრე ზოგიერთი ცნობილი კომპანიის აქციების ინვესტიციებში. ცხადია, რომ რისკი ძალიან ბევრი რამ არის დამოკიდებული ემიტენტის, ბროკერის ან გამყიდველის მთლიან ფინანსურ ინსტრუმენტებზე.

უნდა აღინიშნოს, რომ კაპიტალის თითოეულ ტიპს აქვს რისკის ძირითადი მახასიათებლები, მაგრამ თითოეულ შემთხვევაში რისკი განისაზღვრება ამ ინსტრუმენტის მახასიათებლებით.

ცხადია, რომ რისკი მკაცრად არის დამოკიდებული ფინანსური ინსტრუმენტის კონკრეტული ემიტენტის, შუამავლის ან გამყიდველის კეთილსინდისიერებაზე: პორტფელის ინვესტიციები არის ინვესტიციები გრძელვადიანი ფასიანი ქაღალდების შეძენაში, რომლებიც ძირითადად გამოიყენება რისკის შესამცირებლად. (ბასარია,1998)

როგორც წესი, ფასიანი ქაღალდების პაკეტი იმდენად მცირეა ან იმდენად არის განაწილებული სხვადასხვა ემიტენტებს შორის, რომ ეს კონტროლის საშუალებას არ იძლევა.

არაპირდაპირი ინვესტიციები - ინვესტიციები პორტფელში, სხვაგვარად - ფასიანი ქაღალდების ან ქონების ფასეულობების ერთობლიობაში. ამ ეტაპზე ინვესტორი შეიძენს კომპანიის აქციებს, რითაც მიიღებს წილს პორტფელში. ასევე შესაძლებელია არაპირდაპირი ინვესტიციების განხორციელება უძრავი ქონების ღირებულებაში, მაგალითად: აქციების ყიდვა შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებაში, რომელიც ყიდის უძრავი ქონებას.

პორტფელის ინვესტიციები - ჩვეულებრივ, ფინანსური შუამავლების დახმარებით, მათ შორისაა: კომერციული და საინვესტიციო ბანკები, კერძო თუ სახელმწიფო ინვესტიციების კომპანია, ფონდები და მრავალი სხვა. ამ ინვესტიციის სახელმძღვანელოს ენდობა მათ, ვისაც უკვე აქვს გარკვეული გამოცდილება ამ სფეროში.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები. უცხოურ პირდაპირ ინვესტიციას, რომელიც არის მთავარი კაპიტალი ინვესტიციების მოსაზიდად, ხშირად უწოდებენ რეალურ ინვესტიციას. პირდაპირი ინვესტიცია არის ინვესტიციის ის ფორმა, რომელიც ინვესტორს აძლევს პირდაპირ საკუთრებაში არსებულ ფასიან ქაღალდებზე ან ქონებას. კერძოდ, ინვესტორს უფლება აქვს მოგება და უშუალოდ მართოს კომპანია. როდესაც ინვესტორი ყიდულობს აქციებს, რათა დროულად ისარგებლოს ან შეინარჩუნოს ფულის მნიშვნელობა, ის პირდაპირ ინვესტიციას განხორციელებს ობლიგაციაში ან მიწაში.

1.2 საინვესტიციო გარემოს განვითარების ხელისშემშლელი გარემოებები

უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოზიდვა მნიშვნელოვანია, რადგან იგი ხაზს უსვამს ქვეყნის პოლიტიკურ და ეკონომიკურ სტაბილურობას და ხელს უწყობს ეკონომიკურ განვითარებას. ამავე დროს, მნიშვნელოვანი ფაქტორია ქვეყნის წილის შემცირება ქვეყანაში ინვესტიციების მთლიან მოცულობაში, ხოლო მთლიანი ინვესტიციების საერთო მოცულობა არ მცირდება. ეს პირდაპირ მიუთითებს კერძო სექტორის ინვესტიციების ზრდაზე.

ერთ – ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომელიც გავლენას ახდენს ინვესტიციის კლიმატზე, არის იმ დროს ქვეყანაში არსებული სოციალურ-პოლიტიკური სიტუაცია. სამწუხაროდ, საქართველოს აქვს მრავალი გარემოება, რომლებიც ქვეყნისთვის პრობლემებს ქმნის ინვესტიციის ფაქტორების სახით. დღეს ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა, რომელიც ინვესტიციას აფერხებს, არის ბიუროკრატია, რომელიც სერიოზულ ბარიერს ქმნის ნებისმიერი ინვესტორისთვის. ეს ნაწილობრივ განპირობებულია საქართველოს მაგალითით, მაგრამ არა იმ მასშტაბით, როგორც ეს წარსულში იყო. საქართველოში ინვესტიციური გარემოს არახელსაყრელი პირობებია ე.წ. დამატებითი ხარჯების მაღალი დონე, მაგალითად: კომუნიკაციებით მომარაგება, ტრანსპორტირება, ელექტროენერჯის მიწოდება და, შესაბამისად, მეწარმეებისთვის დამატებითი ხარჯების ზრდა სიტუაციის გამოსწორების მიზნით. (ბასარია, 1998)

საქართველო არღვევს ქვეყნის ტერიტორიულ მთლიანობას, ასე რომ თქვენ შეგიძლიათ ინვესტიცია განახორციელოთ არასტაბილურობის გრძნობაში, რაც

კიდევ უფრო ართულებს სიტუაციას. სხვადასხვა გამოკითხვის თანახმად, უცხოელ მეწარმეებს ყველაზე მეტი პრობლემა აქვთ საგადასახადო ორგანოებთან მუშაობის დროს.

თანაბრად მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ მაღალი საპროცენტო განაკვეთები სესხებზე და ბანკებზე, ძირითადად, მოკლევადიან სესხებს გაცემენ. ჩვენ ასევე ვიცით, რომ მშრომელთა ძალზე უჩვეულო შრომითი პრობლემა დღეს საქართველოში უფრო მწვავედ დგას. ეს ერთგვარი პარადოქსია.

ეს ხდება, რომ, ერთის მხრივ, დიდია მოთხოვნა გამოცდილი შრომისუნარიანობაზე, და, მეორე მხრივ, არის ჭარბი შრომის მიწოდება, სადაც მთავარი პრობლემა ჯერ კიდევ არაადეკვატური კვალიფიკაციაა და არა საჭირო პროფესიები. იაფი შრომა ბაზრისთვის გასაკვირია, რომ ამან შეიძლება დადებითი გავლენა მოახდინოს, მაგრამ არაკვალიფიციური პერსონალი ყოველთვის შექმნის პრობლემებს და შეერევა ბაზარზე.

მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ საგარეო ვალის ზრდის ნეგატიური გავლენა საქართველოზე. ჩვენ ვიცით, რომ ეს ანელებს ფინანსური რესურსების რეპროდუცირების პროცესს. არსებობს გარკვეული კრიტერიუმები, რომელთა საფუძველზეც სიტუაცია ფასდება ამ მხრივ. ეს არის საგარეო დავალიანების თანაფარდობა, ისევე როგორც ქვეყნის მთლიანი მოსახლეობა, ასევე ქვეყნის მთლიანი ბიუჯეტის შემოსავლები ან მშპ.

ამასთან, ალბათ ყველაზე მოწინავე მაჩვენებელი არის საგარეო დავალიანების თანაფარდობა ექსპორტის მოგებასთან. ეს ალბათ იმის გამო ხდება, რომ თუკი ქვეყნის ეკონომიკა მუშაობს დაბალი ეფექტურობით, მას ექნება ბევრად ნაკლები სესხი ერთ სულ მოსახლეზე, ვიდრე სხვა ქვეყანა, რომლის ეკონომიკა სწრაფად იზრდება და დიდი რაოდენობით საქონლის ექსპორტი ახდენს, ამ უკანასკნელს გაუადვილდება დავალიანების დაფარვა. ქვეყნის საგარეო დავალიანების რისკის

შესაფასებლად, საგარეო სესხის თანაფარდობა ან მასზე დარიცხული პროცენტი (ან ორივე) ითვლება ექსპორტის მოცულობად. (აბესაძე, 2006).

რისკის ფაქტორი არის ექსპორტის თანაფარდობა, რომელიც არ უნდა აღემატებოდეს 26-30 პროცენტს. მე ვფიქრობ, რომ ამ შემთხვევაში, ჩვენი ქვეყანა არც თუ ისე კარგ მდგომარეობაშია. ინდუსტრიული სექტორის ფინანსური მდგომარეობა მკვეთრად გაუარესდა საქართველოში ნეგატიური ეკონომიკური განვითარების პერიოდში. (ბარათაშვილი, ნაკაიძე, 1997)

შესაბამისად, ზოგიერთ შემთხვევაში ინვესტიციები შეჩერებულია. დეფიციტის დაგროვება გამძაფრდა. საწარმოთა მოგებამ დაკარგა ინვესტიციის ფუნქცია მისი უმნიშვნელო მოცულობის გამო. მაღალი საპროცენტო განაკვეთებით, რომლებიც ძირითადად ასოცირდება ზედმეტად მჭიდრო მონეტარულ პოლიტიკასთან, საბანკო კრედიტი განსაკუთრებით მიუწვდომელია მცირე და საშუალო ბიზნესისათვის. ამასთან, სესხი მეტწილად მოკლევადიანია, ამიტომ იგი ხშირად გამოიყენება არა წარმოების სექტორში, არამედ სავაჭრო სექტორში.

ინვესტიციებისა და დანაზოგების მკვეთრი შემცირება. მთლიანი შიდა პროდუქტში საქართველოს წილი მნიშვნელოვნად შემცირდა 90-იანი წლების მეორე ნახევრიდან (1995 წ. - 23.1%; 1997 წ. - 14.0%; 1999 წ. - 12.6%; 2003 წ. - 11.0%) და მთელს მსოფლიოში. 24.7% -ზე ნაკლები ტემპით. 20 1990-იანი წლების დასაწყისში ნეგატიურმა ეკონომიკურმა და პოლიტიკურმა მოვლენებმა განსაკუთრებით სერიოზული გავლენა მოახდინა მთლიანი ინვესტიციისა და ეკონომიკის ისეთი მნიშვნელოვანი სექტორის განვითარებაზე, როგორცაა მშენებლობა.

ამასთან, 2003 წლიდან ინვესტიციები მნიშვნელოვნად გაიზარდა. კერძოდ, 2007 წელს. მშენებლობაში ინვესტიციების რაოდენობამ (252,7 მილიონი ლარი) 2003 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 4,5-ჯერ გაიზარდა (56,6 მილიონი

ლარი). ბოლო წლების განმავლობაში, მომსახურების სექტორში ინვესტიციები შედარებით სწრაფად იზრდება.

კაპიტალის ინვესტიციების წილის ზრდა მომსახურების სექტორში შეიძლება აიხსნას თანამედროვე ინვესტიციის პროცესის ერთ-ერთი დამახასიათებელი ტენდენციის დამთხვევით, რაც შეინიშნება განვითარებულ ქვეყნებში. ამასთან, საქართველოში ამ მოვლენას თან ახლავს ინვესტიციების მკვეთრი შემცირება მატერიალური და მატერიალური წარმოების სფეროში, რაც იწვევს მის ტექნიკურ და ეკონომიკურ ბაზას ფიზიკურ და მორალურ გაუარესებას. მაგალითად, ინდუსტრიაში ძირითადი საშუალებების ამორტიზაციამ უკვე გადააჭარბა 50% -ს, ხოლო ბევრ სექტორში საწარმოო ობიექტები ცუდად მოქმედებს, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს მათი მასიური გადინება.

ინვესტიციების მოცულობა არც კი აკმაყოფილებს მარტივი რეპროდუქციის მოთხოვნებს. კრიზისის გავლენის პირობებში მნიშვნელოვნად გაუარესდა ინდიკატორების ურთიერთკავშირი ძირითადი კაპიტალის დაგროვებასა და კაპიტალის დაგროვებას არსებული წარმოების შესაძლებლობების გამოყენების დონეზე.

მთელ რიგ სექტორებში, ეკონომიკამ არამარტო შეძლო თავისი ძირითადი აქტივების გადაბრუნება, არამედ ინვესტიციების არქონის გამო წარმოების შესაძლებლობების შემცირებაც კი გამოიწვია. ეს ყველაფერი უარყოფითად მოქმედებს რეალური ეკონომიკის განვითარებაზე. ფიქსირდება ძირითადი საშუალებების ფიზიკური და მორალური ამორტიზაცია, ეცემა წარმოების ტექნიკური დონე, რაც ართულებს მის სტრუქტურულ ტრანსფორმაციას, კონკურენტუნარიანი პროდუქციის განვითარებას და წარმოებას. (ბასარია,1998)

ინვესტიციების სექტორის რეფორმების არასაკმარისი (არაეფექტური) შედეგები. საქართველოს ინვესტიციების სექტორში 1990-2003 წლებში მშპ-ში დაგროვების

წილის შემცირება და 2004-2007 წლებში შემცირდა. მოხდა დაგროვების დონის მატება. 2004 წელს ეს მაჩვენებელი 3,134,8 მილიონი ადამიანი იყო. ლარი და 2007 წელს. მისი ოდენობა გაიზარდა 5882.6 მილიონამდე.

ამის მიუხედავად, საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლამ მკვეთრად გააუარესა ინვესტიციის მოქმედება. ამის მთავარი მიზეზი რეფორმირების სტრატეგიის არასრულყოფილებაა. ამავე დროს, მხედველობაში არ მიიღეს ინვესტიციების კომპლექსში ბაზრის გარდაქმნების რეალური შედეგები და კონკრეტული ტრანსფორმაციული ზომების შეუსაბამობა ეკონომიკის ზრდის მოთხოვნებთან.

ერთ – ერთი უმნიშვნელოვანესი როლი ეროვნულ ეკონომიკაში ასრულებს შინამეურნეობებისა და საწარმოების ფინანსებს. შინამეურნეობები დამოუკიდებლად მართავენ ფულადი შემოსავალს, იყენებენ და ინახავს მას, იღებენ გადაწყვეტილებებს მის საბანკო ანგარიშებში შენახვის ან ბიზნესში ინვესტიციის შესახებ. (კაპანაძე, 2008)

ამრიგად, ეს შემოსავლები ინვესტიციების დაფინანსების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წყაროა. საწარმოთა ფინანსები, კერძოდ, მათი მოგება, ასევე მნიშვნელოვანი წყაროა. სამწუხაროდ, რეფორმის პერიოდში მკვეთრად დაეცა საქართველოს მოსახლეობის შემოსავლები და დაზოგვის დონე, რაც, რა თქმა უნდა, უარყოფითად მოქმედებს ინვესტიციის სქემების გააქტიურებაზე. იგივე შეიძლება ითქვას საწარმოთა შემოსავლისა და მოგების შესახებ. (ბარათაშვილი, ნაკაიძე, 1997)

საწარმოთა უმრავლესობის ფინანსური მდგომარეობა მნიშვნელოვნად გაუარესდა ეკონომიკური რეფორმის პირობებში. ეს გამოიხატა რეალური მოგების დაქვეითებით, წამგებიანი საწარმოების ზრდით, მათი დავალიანების ზრდით და გადასახდელებით. რეფორმის პერიოდს ასევე ახასიათებს ამორტიზაციის გამოყენების დეფორმაცია. ინვესტიციების დაფინანსებაში მისი როლი

მნიშვნელოვნად შემცირდა, არა მხოლოდ მთლიანი შემოსავლის დაქვეითების გამო, გაუფასურების გამო, არამედ იმის გამო, რომ მათი გამოყენება ფინანსური რესურსების ქრონიკულ უკმარისობაში არ იყო გამოყენებული სხვა სასწრაფო გადასახადებისთვის.

სახელმწიფო ინვესტიციების დაფინანსების ნაკლებობა. მაკროეკონომიკური არასტაბილურობის ფონზე და წარმოების ზოგადი ვარდნის ფონზე, ქვეყნის საინვესტიციო აქტიურობა სუსტია, მაგრამ ამ მხარეში შექმნილი სურათი ჰეტეროგენულია. რეფორმების პირველ ეტაპზე ინვესტიციის კომპლექსი ღრმა კრიზისში იმყოფებოდა.

პრობლემები, პირველ რიგში, ინვესტიციების მკვეთრმა ვარდნამ და დაფინანსების ნაკლებობამ გამოიწვია. 2000 წელს ძირითადი აქტივების ინვესტიციების მთლიანმა მოცულობამ შეადგინა 1990 წლის 13.7%; ვითარება შეიცვალა მომდევნო წლებში. იგი 2003 წლის 2000 წლის დონის 270.7% -ს შეადგენდა. რაც შეეხება 2007 წელს, 2003 წელს ბიუჯეტის ინვესტიციები მკვეთრად გაიზარდა და 121% შეადგინა.

ზოგადად, ინვესტიციის ვარდნა ყველაზე შესამჩნევი იყო სამრეწველო საქონლის წარმოებაში. ასეთი შემცირება გათვალისწინებულია თავად რეფორმის ზოგადი კონცეფციით, მაგრამ აღმოჩნდა, რომ ასეთი პოლიტიკა გრძელვადიან პერიოდში ძალიან არახელსაყრელია, და ეს შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ქვეყანა მიაღწევს სტაბილიზაციას შედარებით მოკლე დროში. (ბარათაშვილი, 2011)

სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ინვესტიციების დაფინანსების მკვეთრი შემცირება გამოწვეულია შემდეგი ფაქტორებით:

- სახელმწიფოებრიობის მაღალ დონეზე და ქონების პრივატიზაციის პირობებში;

- ანტი-ინფლაციური პოლიტიკა, მათ შორის სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტის შემცირების აუცილებლობა;
- შეუკვეთოთ სახელმწიფო ინვესტიციის პროგრამები. ეს ნიშნავს, რომ მაკროეკონომიკური სტაბილიზაციის, ბიუჯეტის დეფიციტის შემცირების ამოცანაა ინვესტიციის საქმიანობის გააქტიურება, ანუ, ფაქტობრივად, ეკონომიკური ზრდა და კეთილდღეობა, რაც დაუშვებელია.

პრივატიზაციიდან შემოსავლების ნაკლებობა. ითვლებოდა, რომ საწარმოთა გაყიდვის შედეგად მიღებული რესურსების გამოყენება დააჩქარებდა ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდას. თავის მხრივ, პრივატიზებულ საწარმოებს თავად შეეძლებათ უფრო ეფექტური, მომგებიანი ოპერაციების მოზიდვა და დამატებითი თანხების შეგროვება ინვესტიციების დასაფინანსებლად, მაგრამ სინამდვილეში ამ იმედებმა ვერ განხორციელდა.

უნდა აღინიშნოს, რომ პრივატიზებული საწარმოები, ისევე როგორც სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საწარმოები, განიცდიან ფინანსური რესურსების ნაკლებობას და ინვესტიციების დაბალ ხარჯებს. უფრო მეტიც, პრივატიზებული საწარმოების ფინანსური რესურსების მნიშვნელოვანი ნაწილი ჩრდილოვან ეკონომიკაში ან, ზოგადად, ქვეყნიდან არალეგალურად გადავიდა.

ამავდროულად, უცხოური ინვესტიციების ფართომასშტაბიანი შემოდინების იმედები, ძირითადად ქვეყნის ინსტიტუციური დეზორგანიზაციის გამო, ვერ განხორციელდა. სწორედ ამიტომ ის ნაკლებად მიმზიდველია უცხოელი ინვესტორებისთვის. სიტუაცია ოდნავ გაუმჯობესდა 2004 წელს.

უნდა აღინიშნოს, რომ პრივატიზაციის პროცესი შეუფერხებლად მიმდინარეობს, რაც ეჭვქვეშ აყენებს მის ობიექტურობას (როგორც საზოგადოებისთვის, ისე ინვესტორებისთვის) და ხელს უშლის ინვესტიციების მოზიდვას, რამაც გამოიწვია არაერთი წარუმატებელი გარიგება. ამრიგად, გარდამავალ პერიოდში

ინვესტიციური საქმიანობის გააქტიურების მიზნით, აუცილებელია აღმოფხვრას ინვესტიციური კრიზისის ზემოთ ჩამოთვლილი მიზეზები.

საქართველოს პროდუქციის უმეტესი ნაწილი (და ექსპორტის) წარმოება ხდება გადამუშავების გარეშე და უფრო დაბალია დამატებული ღირებულება, ვიდრე ევროკავშირისა და სხვა განვითარებული ეკონომიკის პროდუქტებს. ექსპორტის ხარისხის წინასწარი ანალიზით აჩვენა, რომ ექსპორტის რამდენიმე მნიშვნელოვან სექტორს (მაგალითად, ქიმიკატებსა და სატრანსპორტო მოწყობილობებს) აქვთ გაზრდილი საბაზრო წილი, ისევე როგორც ხარისხი ევროკავშირის ბაზარზე კონკურენტებთან შედარებით. ამასთან, სხვა ექსპორტი ნაკლებად წარმატებული იყო; მაგალითად, კვების სექტორმა დაკარგა საბაზრო წილი გაუმჯობესებული ხარისხის მიუხედავად. (ბარათაშვილი, 2011)

ქართული პროდუქციის, ისევე როგორც მისი მსოფლიო ბანკის ტექნოლოგიური დამუშავება - 2013 წლის ივნისი. "ინოვაციის" დონის პირველმა შეფასებამ აჩვენა, რომ ქვეყანა საშუალო დონიდან დაბალია (შეფასებამ ასევე აჩვენა, რომ უცხოური პირდაპირი ინვესტიცია და გაუმჯობესებაა საქართველოში), ამასთან, ამ პროცესში ინოვაცია უფრო შესამჩნევია, ვიდრე პროდუქტში). საქართველოში, არც პროდუქტის, არც წარმოების ტექნოლოგიის თვალსაზრისით, არც ინოვაციის თვალსაზრისით, ჩვენ არ გვაქვს მნიშვნელოვანი რეგიონალური განსხვავებები, გარდა იმ შემთხვევებისა, რომლებიც ასახავს ეკონომიკური საქმიანობის უფრო ზოგად დონეს.

საქართველოს რეგიონები განიცდიან სისტემურ და ინსტიტუციურ ვაკუუმს ტექნოლოგიური განახლებისა და ინოვაციური განვითარების, ასევე მოძველებული ტექნიკური და ტექნოლოგიური ბაზის, სუსტი წარმოების შესაძლებლობების, შრომის დაბალი პროდუქტიულობის, წარმოების სხვა ფაქტორების განვითარების ამჟამინდელი დონის და საზოგადოებრივი ჩარევის ან დაწინაურების უკიდურეს შეზღუდვებთან მიმართებაში. (ასათიანი, 2011)

ეს გარემოებები აფერხებს მნიშვნელოვანი ეკონომიკური პროცესების განვითარებას რეგიონებში. ეს პრობლემები, უკავშირდება იმ ფაქტს, რომ, როგორც საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკა გვიჩვენებს, ეროვნული ინოვაციური სისტემების და შესაბამისი პლატფორმების შემუშავება არ იწვევს სასურველ შედეგებამდე და არ უწყობს ხელს ქვეყნის მთლიან კონკურენტუნარიანობას ან პროდუქტიულობას. სინერგიული განხორციელება-განვითარებიდან დაწყებული, ნაციონალურ დონეზე.(ბარათაშვილი, 2011)უნდა აღინიშნოს, რომ უცხოურ პირდაპირ ინვესტიციებს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ქვეყნის ეკონომიკურ და სოციალურ-პოლიტიკურ ცხოვრებაში, რადგან უმეტესწილად ისინი გრძელვადიან პერიოდში ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების მიზეზია. (ბასარია,1998)

თავი 2. უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა საქართველოში და მისი გავლენა ეკონომიკაზე მსოფლიოსა და საქართველოში

2.1 ინვესტიციები საბაზრო ეკონომიკის გარდამავალ პერიოდში

ინვესტიციები შესაბამის სფეროებში და სექტორებში განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის ფაქტორების დონის / ეფექტურობის გაზრდაში.

ინვესტიციები, ერთი მხრივ, ზრდის ქვეყნის კონკურენტუნარიანობას მისი განმსაზღვრელი ფაქტორების გაუმჯობესებით, და, მეორე მხრივ, კონკურენტუნარიანობის გაზრდა ზრდის ქვეყნის შესაძლებლობას ინვესტიციების მოზიდვაში, რადგან ინვესტორები დაინტერესებულნი არიან ქვეყნის კონკურენტუნარიანობით გადაწყვეტილების მიღებაში. კონკურენტუნარიანობა, სახელმწიფოებრივ დონეზე, ასევე მნიშვნელოვანია კერძო სექტორში, აუცილებელია სახელმწიფო და კერძო სექტორებს შორის მჭიდრო კავშირების დამყარება ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის გასაძლიერებლად, რადგან არსებობს მიზეზობრივი კავშირი ინვესტიციასა და კონკურენტუნარიანობას შორის. (Harding, 2010)

ინვესტორი ყურადღებას ამახვილებს ქვეყანაში არსებულ ეკონომიკურ და პოლიტიკურ სტაბილურობაზე, არასტაბილურობა ან პოლიტიკური კონფლიქტი აფერხებს უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ნაკადს, რადგან არასტაბილური გარემო ინვესტორების მიერ აღიქმება, როგორც საფრთხე, რომელიც საფრთხეს უქმნის ამ გარემოში წარმატებულ საქმიანობას. (კაპანაძე, 2008)

მეორე კომპონენტი, რომელსაც შეუძლია პოზიტიური ან უარყოფითი როლი შეასრულოს, არის საგარეო პოლიტიკის დიაობა, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მიმართ, იმდენად, რამდენადაც ქვეყანა იყენებს შეღავათიან

პოლიტიკას ინვესტიციების ნაკადის მართვისთვის. მაგალითად, უფასო პოლიტიკა ასტიმულირებს ინვესტიციების ნაკადს. მესამე კომპონენტი დადებითად აისახება უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ნაკადებზე, საერთაშორისო ხელშეკრულებებზე და ა.შ.

უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთ ხელშეკრულებებში მონაწილე ქვეყნები სხვადასხვა დადებით გავლენას ახდენენ ვაჭრობაზე; კერძოდ, მცირდება საგადასახადო და სატრანსპორტო ხარჯები, შესაბამისად იზრდება ინვესტიციების ნაკადები. ეს განსაზღვრა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ინვესტორებისთვის, რომლებიც ეძებენ ახალ ბაზარს. რესურსების ინვესტიციისას, ინვესტორისთვის ნაკლებად მნიშვნელოვანია შრომის რესურსზე მიმართვა, რადგან უფრო მისაღები და საინტერესოა ნედლეულისა და ბუნებრივი რესურსების წვდომა.

ამის კარგი მაგალითია ინდოეთი და ჩინეთი, რომლებიც იაფი შრომის თვალსაზრისით ყველაზე ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებს შორის არიან და სწორედ ეს იზიდავს ინვესტორებს. ეს არის ერთ-ერთი მიზეზი, რის გამოც მსოფლიოს უდიდეს კომპანიებს ხშირად გადასცემენ თავიანთ საწარმოებს ჩინეთშიც კი. (ბასილია, 2000)

აშკარა ტენდენცია არსებობს - რაც უფრო განვითარებულია ქვეყანა, მით უფრო მეტია ის არა მხოლოდ უცხოური პირდაპირი ინვესტიციის განხორციელება, არამედ იღებს მასაც. ეს ტენდენცია პირდაპირ აისახება უცხო ქვეყნის კონკრეტულ ქვეყანაში დაგროვილი უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მთლიანი მოცულობის თანაფარდობაში იმავე ქვეყანაში უცხოური ინვესტიციების მოცულობასთან.

საბაზრო ინვესტიციების მთავარი ეკონომიკური ფაქტორი არის ბაზრის ზომა, ზრდის ტემპები და ქვეყნის რეგიონალური ინტეგრაცია. (ბურდული, 2011)

ეფექტურობაზე ორიენტირებული ინვესტიციების მთავარი ეკონომიკური ფაქტორი საზოგადოების განვითარების დონე და ამ ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის ხარისხია. რაც უფრო მაღალია ქვეყნის მოსახლეობის განვითარების დონე, ნაკლები ტრანსნაციონალური კომპანიები უნდა დახარჯონ მაღალი ტექნოლოგიური შესაძლებლობების მისაღწევად, ხოლო დაბალი შემოსავლის მქონე ქვეყნებს სასურველი შედეგის მისაღწევად დიდი თანხის დახარჯვა უწევთ.

ინვესტორებისთვის ხშირად რთულია სხვადასხვა ტიპის კანონმდებლობის შემუშავება, ამიტომ ეს განსაზღვრა კარგია ეფექტურობაზე ორიენტირებული ინვესტორისთვის. (ასათიანი, 2011)

შემდეგი ნიშნები დამახასიათებელი იყო უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის საწყის ეტაპზე საქართველოში:

- კაპიტალის იმპორტი ხორციელდება ძირითადად უცხოური სესხებისა და გრანტების სახით.
- იზრდება საგარეო ვალის მოცულობა, ხოლო მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდა უმნიშვნელოა.
- პირდაპირი რეალური ინვესტიცია იშვიათია და ძირითადად შემთხვევითი, არა სისტემური.
- პორტფელის ინვესტიციები არ არის მოზიდული ფინანსური ბაზრის განუვითარებლობის გამო;(ბარათაშვილი, 2011)

უცხოური პირდაპირი ინვესტიცია მნიშვნელოვანია ყველა განვითარებადი ქვეყნისთვის და აშკარაა, რომ საქართველო გამონაკლისი არ არის. საქართველოს სურს გაათავისუფლოს სიღარიბე და დაეხმაროს მსოფლიოს ეკონომიკურად განვითარებულ რეგიონებს. ეს მოითხოვს გარე რესურსებს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ადგილობრივი / ადგილობრივი დანაზოგი ძალიან მცირეა.(კასრაძე, 2011)

უცხოური პირდაპირი ინვესტიციები ეხება არა მხოლოდ ეკონომიკისთვის მისაწვდომ კაპიტალს, არამედ, რაც მთავარია, უცხოელი ინვესტორების ნდობას საქართველოს ეკონომიკაში. (ბასარია რ. 1995)

ბოლო წლების განმავლობაში, მომსახურების სექტორში ინვესტიციები შედარებით სწრაფად იზრდება. კაპიტალის ინვესტიციების წილის ზრდა მომსახურების სექტორში შეიძლება აიხსნას თანამედროვე ინვესტიციის პროცესის ერთ-ერთი დამახასიათებელი ტენდენციის დამთხვევით, რაც შეინიშნება განვითარებულ ქვეყნებში. ამასთან, საქართველოში ამ მოვლენას თან ახლავს ინვესტიციების მკვეთრი შემცირება მატერიალური და მატერიალური წარმოების სფეროში, რაც იწვევს მის ტექნიკურ და ეკონომიკურ ბაზას ფიზიკურ და მორალურ გაუარესებას. (ბაკაშვილი, 1999)

ინვესტიციების მოცულობა არც კი აკმაყოფილებს მარტივი რეპროდუქციის მოთხოვნებს. საინტერესოა იმ გარემოების შესწავლა, რომლებიც აფერხებს უცხოური ინვესტიციების შეღწევას საქართველოში. ამასთან დაკავშირებით, უნდა აღინიშნოს, რომ დღეს საქართველოში ფინანსური ბაზრის სუბიექტების პოზიციები გაურკვეველია, ძალიან ცოტა ბანკია, რომელსაც აქვს ძლიერი ფინანსური მდგომარეობა, პრაქტიკულად არ არსებობს კერძო საპენსიო ფონდები, სადაზღვევო ფონდები ვერ ასრულებენ თავიანთ ფუნქციებს სრულყოფილად.

ამრიგად, ფინანსური ბაზრის თითქმის ყველა ობიექტი მათთან ჯერ კიდევ ადრეულ ეტაპზეა. ეკონომიკას სჭირდება სტრატეგიული ინვესტორები და არა ე.წ. დესტრუქციული შემოდინება და ცხელი ფულის გადინება.

ხელსაყრელი პირობების არსებობა ისეთი სექტორების განვითარებისთვის, როგორცაა ნავთობის მრეწველობა, ფერადი მრეწველობა (ძირითადად მანგანუმის საბადო და ფეროშენადნობების წარმოება) და ფერადი მეტალურგია, ინჟინერიის გარკვეული ტიპები, მაღაროები, მაღაროები (ძირითადად დარიშხანის წარმოება)

ხელსაყრელ პირობებს ქმნის უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად საქართველო საქართველოს სტრატეგიული ადგილმდებარეობა, რომელიც უზრუნველყოფს ყველაზე ეფექტურ და უმოკლეს მარშრუტს კასპიის ზღვიდან, შუა აზიის ქვეყნებიდან და აზერბაიჯანიდან შავი ზღვისკენ ნავთობსადენებისთვის, საინტერესოა მსოფლიო ენერგეტიკული ბაზრებისთვის. (ასათიანი, 2011)

საქართველო ესაზღვრება ნავთობისა და გაზის ყველაზე დიდი მარაგის მქონე ქვეყნებს, კერძოდ რუსეთს და კასპიის საავტომობილო ქვეყნებს; თავის მხრივ, ეს ესაზღვრება თურქეთს, რომელიც ენერგორესურსების მნიშვნელოვანი მომხმარებელია. აქედან გამომდინარე, საქართველო განსაკუთრებული ინტერესი აქვს როგორც ნავთობისა და გაზის მწარმოებლებისთვის, ისე შემსყიდველი ქვეყნებისათვის.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, საერთაშორისო ინვესტიციების მოზიდვას სერიოზულად შეუძლია შეაფერხოს ვალუტის შეზღუდვები და კაპიტალის დაგროვებაზე სახელმწიფო კონტროლი, რაც არარეზიდენტების ადგილობრივ ფინანსურ ბაზრებზე წვდომას ართულებს, ამცირებს კაპიტალის რეპატრიაციას და დივიდენდებს. ამასთან, ასეთი შეზღუდვების არარსებობა ასუსტებს კონტროლს უცხოური კაპიტალის მოძრაობაზე. ამ საკითხზე კომპრომისი პირდაპირ უნდა მოიძიოთ გარიგების დროს, რაც მომგებიანი იქნება ორივე მხარისთვის.

საქართველოს ეკონომიკაში ინვესტირებული უცხოური კაპიტალის ოდენობა იმაზე მეტყველებს, რომ ამ საკითხებზე კომპრომისი არ არსებობს. მართლაც, საქართველოს ეკონომიკაში ინვესტიციების მაღალი რისკის გამო, საერთაშორისო კაპიტალის ზრდის იმედი არ გვაქვს. მართალია, ქვეყანაში ბოლოდროინდელი რეფორმები მიზნად ისახავს არსებული ნაკლოვანებების აღმოფხვრას, მაგრამ ქვეყანაში პოლიტიკური ვითარების შესაძლო არასტაბილურობას.

კარგი იქნება, თუ საქართველოში ინვესტიციების პროცესების სტიმულირება ადგილობრივ ბიზნესში ამორტიზაციის პოლიტიკის ცვლილებით დაიწყებოდა. ამორტიზაცია წარმოადგენს ძირითადი აქტივების ამორტიზაციას, რომელიც გამოიხატება ფულადი სახსრებით მათი სამეწარმეო მოხმარების შედეგად. ამავე დროს, ამორტიზაციის მეთოდი საშუალებას გაძლევთ ასახოთ წარმოების მოძველებული საშუალებების ღირებულება მათ მიერ წარმოებულ საქონელში. ამორტიზაციის ოდენობა შედის საქონლის ფასში, რაც მას ერთ-ერთ გადამწყვეტ ფაქტორად აქცევს საქონლის საბოლოო ფასში. (კასრაძე, 2011)

ამორტიზაციის განაკვეთები წარმოადგენს ძირითადი აქტივების შემოსავლისა და დაფინანსების ერთ – ერთ მთავარ წყაროს. სახელმწიფოს მიერ დადგენილი ამორტიზაციის განაკვეთები განსაზღვრავს არსებული ძირითადი აქტივების ცვლილების ტემპს. ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ ინფლაციის ამორტიზაციის პირობებში საფასური კარგავს მათ მნიშვნელობას, რადგან ძირითადი აქტივების ღირებულება, გამოხატული ფულად ერთეულებში, მკვეთრად ამორტიზდება ინფლაციის დროს. ამრიგად, აუცილებელია ძირითადი საშუალებების შეფასების რეგულირება, რათა თავიდან იქნას აცილებული რეალური ამორტიზაცია ინფლაციის პირობებში.

კორექტირების ამ ფორმით დაჩქარებული ცვეთა ხდება, მაგრამ გარდამავალი ეკონომიკაში ასეთი ნაბიჯის გადადგმა საშიშია, რადგან საქონლის დეფიციტის და არაელასტიური წარმოების პირობებში დაჩქარებული ამორტიზაცია შეიძლება გახდეს ბაზრის სერიოზული ინფლაციური სტიმულირების მთავარი სტიმული.

ამგვარი პროცესების თავიდან ასაცილებლად, აუცილებელია ეროვნული პროტექციის დაჩქარებული განვითარებისთვის პროტექციონისტული პროგრამის განხორციელება, რომელსაც კოორდინაციას უწევს მთავრობა.

ამის გარეშე, მეწარმეების მიერ უფასო ფულადი სახსრები, პირველ რიგში, უფრო მაღალ ინფლაციას გამოიწვევს. სახელმწიფოს მიერ ამორტიზაციის კოორდინაცია ნიშნავს აგრეთვე ამორტიზაციის ხარჯებს მხოლოდ და მხოლოდ დანიშნულებისამებრ, ხოლო არასათანადო გამოყენების შემთხვევაში იბეგრება მოქმედი კანონის შესაბამისად. თავის მხრივ, სასურველია, რომ სახელმწიფომ ხელი შეუწყოს მოძველებული ძირითადი საშუალებების ჩანაცვლებას ადგილობრივი წარმოების საშუალებების შექმნით, რაც ჩვენს ქვეყანაში შეიძლება შორეულ პერსპექტივად მივიჩნიოთ. (აბესაძე, 2006).

საქართველოს ეკონომიკაში არსებული ვითარება ასევე ხელს უწყობს დაჩქარებული ამორტიზაციის მექანიზმების დანერგვას. საქართველოში ბიზნესის პროცესში ინოვაციების ნაკლებობაა. საწარმოების შემცირებულ პირობებში მოქმედი საწარმოები მოქმედებენ მოძველებული საწარმოო აქტივების ხარჯზე.(ასათიანი, 2011)

ინვესტიციის მოცულობა არ აკმაყოფილებს ძირითადი აქტივების უბრალო რეპროდუქციასაც კი. ამ სიტუაციიდან გამოსავალი არის ძირითადი აქტივების განახლებისთვის ფინანსური წახალისების შექმნა, მაგრამ, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, დაჩქარებულ ამორტიზაციას შეიძლება თან ახლდეს უარყოფითი შედეგები. ამორტიზაციის შეტანა საქონლის წარმოების ღირებულებაში ზრდის ამ საქონლის ღირებულებას, რაც, თავის მხრივ, ამცირებს მოგებას.(აბესაძე, 2006).

ფასის ზრდასთან ერთად, ამ პროდუქტის გასაყიდი ფასიც იზრდება, რაც უარყოფითად აისახება პროდუქტის გაყიდვების მოცულობაზე. აქედან გამომდინარე, საჭიროა შუალედური გამოსავლის პოვნა: გაყიდული საქონლის ფასი მისაღები უნდა იყოს როგორც მომხმარებლისთვის, ასევე მეწარმეობლისთვის.(ბასილია, 2000)

2.2 სახელმწიფოს როლი საინვესტიციო პროცესებში

საინვესტიციო საქმიანობის გასაძლიერებლად სახელმწიფო ინვესტიციის პოლიტიკა რამდენიმე ეტაპზეა დაყოფილი. მსოფლიო გამოცდილებამ აჩვენა, რომ, პირველ რიგში, ინვესტიციების სტიმულირებისთვის მთავრობის პოლიტიკის ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაბიჯია რთული ნაბიჯები, რომლებიც მიზნად ისახავს კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნას და გააქტიურებას, ანტიმონოპოლური და გაკოტრების შესახებ კანონების დაცვას, აგრეთვე მცირე ბიზნესის მხარდაჭერას.

საბაზრო ეკონომიკის უმეტეს განვითარებულ ქვეყნებში, თავად სახელმწიფომ შეიმუშავა საინვესტიციო სტრატეგია (მაგალითად, დასავლეთ ევროპაში 1970-იან და 1980-იან წლებში საკრედიტო შეზღუდვები გამოიყენებოდა, როგორც გაზრდილი სარეზერვო მოთხოვნები, ხოლო, მეორეს მხრივ, პრიორიტეტული იყო მთავრობის ინვესტიცია სახელმწიფო ფასიან ქაღალდებში). (კასრაძე, 2011)

უნდა ჩაითვალოს ინვესტიციის პროცესის რეგულირების მექანიზმი ინვესტიციის საქმიანობის მასტიმულირებელ ელემენტებთან, რომელთაგან უნდა აღინიშნოს ინვესტიციების ამაჩქარებელი (სამომხმარებლო საქონელზე მოთხოვნის ზრდამ იწვევს ჯაჭვური რეაქცია, რომელიც ასოცირდება მანქანების გაზრდის მოთხოვნილებასთან). ეს მოდელი, რომელიც აღმოაჩინა ამერიკელმა მეცნიერმა ჯონ კლარკმა და უწოდა "დაჩქარების პრინციპი", ციკლური განვითარების მთავარი მამოძრავებელი ელემენტია.

მთავრობის რეგულირების აუცილებლობა მრავალი ფაქტორითაა განპირობებული, რაც პირდაპირ გავლენას ახდენს საინვესტიციო საქმიანობაზე. ამ ფაქტორებს შორის, როგორც ეკონომიკური, ასევე პოლიტიკური ასპექტები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ სახელმწიფო რეგულირების სხვადასხვა მეთოდებისა და ფორმების გადაწყვეტაში: სახელმწიფოს შეუძლია კაპიტალის ინვესტიცია მოახდინოს სოციალურ ორიენტირებულ პროექტებში, ის შეიძლება

იყოს მეწარმე სამეწარმეო პროდუქტებში, კომუნიკაციებსა და სხვა ინფრასტრუქტურულ სამსახურებში, საკუთრება ამ ბაზრის მმართველ ორგანოში.

მსოფლიო პრაქტიკის გასაცნობად, ჩვენ დავინახავთ, რომ გერმანია იყენებს შერეული ინვესტიციების დაფინანსების პრაქტიკას, სადაც ასეთი ეკონომიკური ინსტრუმენტები გამოიყენება ინვესტიციების სტიმულირებისთვის, როგორცაა საგადასახადო სტიმულირება, დაჩქარებული ამორტიზაცია, სუბსიდიები და სესხები ფედერალური და გლობალური ბიუჯეტიდან. (Dolnicar, 2018)

ინვესტიციის საქმიანობის ოპტიმიზაციის მსოფლიო გამოცდილება ამტკიცებს, რომ სახელმწიფო გავლენას ახდენს ინვესტიციის პროცესზე საპროცენტო განაკვეთების და ფულადი ნაკადების რეგულირებით, რაც კომერციული ბანკების საშუალებით ფულადი სახსრების ნაკადს და საშინაო დანაზოგებს სამეწარმეო ინვესტიციად აქცევს.

სახელმწიფომ უნდა გააკეთოს ყველა ძალისხმევა, რომ დააკმაყოფილოს მოსახლეობის გამხსნელი მოთხოვნა და მოსახლეობის ანაბრები გადაიქცეს ინვესტიციებად. (Dunning, 1994)

სახელმწიფო ინვესტიციის პოლიტიკის ერთ – ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხია ხელსაყრელი საინვესტიციო გარემოს შექმნა, რომლის მნიშვნელობას მიიღებენ შემდეგი ნაბიჯები:

- ქვეყნის, მისი ცალკეული რეგიონებისა და ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორისთვის საინვესტიციო შესაძლებლობების უზრუნველყოფა;
- პროექტების დაფინანსების, მიწის გამოყოფისა და კიდევ ერთი მოსახერხებელი სქემის შექმნის შესაძლებლობა;
- უცხოური ინვესტორის მიერ წარმოებულ საქონელზე დამცავი ტარიფები;
- იმპორტის გადასახადიდან განთავისუფლება ძირითადი საშუალებებისთვის, რომლებიც საჭიროა საინვესტიციო პროექტისათვის;

- საგადასახადო წახალისება;
- სამართლებრივი გარანტიები. (ასათიანი, 2011)

ასევე მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ინვესტიციების წახალისების კიდევ ერთი მხარე არსებობს. კერძოდ, ქვეყანაში ან მის რეგიონში სტიმულირების ზრდამ შეიძლება გამოიწვიოს კონკურენტების შესაბამისი რეაქცია, ხოლო სხვა ქვეყნები მიიღებენ სათანადო წამახალისებელ ზომებს. უფრო მეტიც, სტიმულების მატებასთან ერთად, რეგიონი შეიძლება გადატვირთული იყოს და დაკარგოს ისეთი შემოსავალი, რომელიც მიიღებდა, თუ იგი ინარჩუნებდა ინვესტიციების ერთსა და იმავე დონეს. აქედან გამომდინარე, უნდა გვახსოვდეს, რომ ინვესტიციების გარანტიები არ წყვეტენ საწინააღმდეგო სტიმულების წარმოქმნას, მაგრამ არ გაზრდიან ინვესტიციების ნაკადს რეგიონულ ეკონომიკაში. (კასრამე, 2011)

აღსანიშნავია ისიც, რომ საგადასახადო შეღავათების გადაჭარბებამ შეიძლება გამოიწვიოს უარყოფითი შედეგები. მაგალითად, უცხოურ კომპანიას, რომელმაც ბრაზილიაში ინვესტიციური პროექტი ჩაატარა, უფლება ჰქონდა აინვესტირებული თანხის ნახევარი, რაც ამაზონის რეგიონში ინვესტიციის სახით უნდა გადაეხადა სახელმწიფო ხაზინაში. კომპანიამ ისარგებლა ამ სიტუაციით და ფულს აკეთებდა ფულზე, რაც სხვაგვარად იქნებოდა ქვეყნის საკუთრება. რა თქმა უნდა, სახელმწიფოსთვის უფრო მომგებიანი იქნებოდა ფირმის წილი მთლიანი შემოსავლის მიღებაში, თუნდაც იმ შემთხვევაში, თუ მის საქმიანობაზე დაწესებული გადასახადები მთლიანად გაუქმდა. (ბაკაშვილი, 1999)

ინვესტიციების მოზიდვისთვის თანაბრად მნიშვნელოვანია უცხოური ინვესტორებისთვის იურიდიული გარანტიების უზრუნველყოფა მათი იმუნიტეტის, კაპიტალის ინვესტიციების, აგრეთვე გზავნილებისა და დივიდენდების შესახებ. (მინდელი, 1997)

მრავალი სტიმული გამოიყენება უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად, განსაკუთრებით უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ჩასატარებლად. ეს მოიცავს საგადასახადო წახალისებას და შეღავათიანი იმპორტის ტარიფებს, უცხოელი პერსონალის დაქირავებისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების გამარტივებულ წესებს და მენეჯმენტის შედარებითი ავტონომიას.(ბასილია, 2000)

ინვესტიციის პროცესში სახელმწიფოს როლი ასეთია: ერთი მხრივ, სახელმწიფო ახორციელებს სახელმწიფო კაპიტალის ინვესტიციების პოლიტიკას - როგორც ცენტრალიზებულ, ისე დეცენტრალიზებულს. თავის მხრივ, სახელმწიფოს ფუნქციაა მოქნილი ეკონომიკური პოლიტიკის გატარება ინვესტიციის პროცესის რეგულირებისთვის, საკრედიტო ხაზთან თანხების გადინების რეგულირება, მთავრობის ფასიან ქალაქებზე საპროცენტო განაკვეთის მართვა და ა.შ.(ბაკაშვილი, 1999)

სწორედ ამ მომენტებში უნდა გაკეთდეს აქცენტი სახელმწიფოს საინვესტიციო პოლიტიკაზე, რომელიც მიმართული უნდა იყოს ქვეყნის სოციალური, ეკონომიკური, სამეცნიერო და ტექნიკური განვითარებისთვის და ეს უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სახელმწიფო ორგანოების მიერ. სახელმწიფო ინვესტიციის საქმიანობის ფორმები და მეთოდები მრავალფეროვანია და დამოკიდებულია ინვესტიციის მიმართულებასა და მიზნებზე.(ბარათაშვილი, 2011)

სახელმწიფო, უპირველეს ყოვლისა, ახდენს რეგულირების გავლენას ინვესტიციებზე, სახელმწიფო ინვესტიციების პროგრამების საშუალებით, შემდეგ კი სახელმწიფო ინვესტიციების უშუალო მენეჯმენტით. მარეგულირებელი მნიშვნელოვანი ბერკეტია საგადასახადო სისტემა.(Hill, 2008)

სახელმწიფო გავლენას ახდენს საგადასახადო განაკვეთებზე და ისეთი საგადასახადო სისტემის შემოღებას, რომელიც დიფერენცირებს სარგებელს.

პრაქტიკაში, ფინანსურ დახმარებას მართავს ინვესტიციები, რომლებიც განხორციელებულია შემოწირულობებით, სუბსიდიებით ან საბიუჯეტო სესხებით, ცალკეული რეგიონების, ინდუსტრიების და სექტორების განვითარებისათვის.

თავი 3. საინვესტიციო გარემოს განვითარების სამომავლო პერსპექტივები საქართველოში

3.1 საინვესტიციო გარემოს გაჯანსაღების აუცილებლობა და მიმართულებები

ინოვაციების გამოყენებას ეროვნულ ეკონომიკაში განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ინვესტიციის გარემოს მიმზიდველობაში. განვითარებული ეკონომიკის ქვეყნებში, ბიზნესის სუბიექტები არა მხოლოდ იყენებენ და აუმჯობესებენ მათ ხელთ არსებულ ტექნოლოგიებს, არამედ ქმნიან ახალს. (ბაკაშვილი, 1999)

პროდუქტის წარმოების პროცესი, ძირითადი ორგანიზაციული სისტემა გადის მდგრად განვითარებას. ფირმები ქმნიან საკუთარ საერთაშორისო მიწოდებისა და მომსახურების ქსელს, ცდილობენ შეინარჩუნონ თავიანთი ბრენდის რეპუტაცია და გაზარდონ პირდაპირი ინვესტიციები სხვა ქვეყნებში. ქართული კომპანიები, რომლებიც რთულ ფინანსურ მდგომარეობაში არიან, ჯერ ვერ წარმოუდგენენ ინოვაციებს წარმოებაში. (მინდელი, 1997)

ეს ხელს უწყობს იმ ფაქტს, რომ მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნები, როგორც წესი, არ ყიდიან უახლესი თაობის აღჭურვილობას, რაც ქვეყნის ეკონომიკის წარმატებული ფუნქციონირების ერთ-ერთი წინაპირობაა. მხოლოდ საწარმოების მშენებლობასა და აღდგენაში პასიური ინვესტიციები არ იძლევა წარმოების პროცესის წარმატებით ფუნქციონირების საშუალებას. (ასათიანი, 2011)

ინოვაციური ინვესტიციების წახალისებისთვის, მთავრობისთვის მნიშვნელოვანია მცირე და საშუალო საწარმოების წახალისება, რომლებიც ხელს უწყობენ წარმოების პროცესში ახალი ტექნოლოგიების დანერგვას. ეს არჩევანი აიხსნება მსოფლიოში არსებული ტენდენციით, როდესაც მცირე და საშუალო საწარმოები აქტიურად მუშაობენ დიდ კომპანიებთან და ე.წ. გლობალურ ბაზარზე. ისინი "უხილავი ლიდერები" არიან. (ბაკაშვილი, 1999)

შესაძლებელია, რომ სახელმწიფო მიიღებს უამრავ ყოვლისმომცველ ზომას, რაც ხელს შეუწყობს ინოვაციების სფეროში ინვესტიციების პროცესების სტიმულირებას.

ინსტიტუციური და იურიდიული რეფორმების გარდა, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს განათლებისა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერების სახელმწიფო დაფინანსებას, რამაც უნდა შექმნას კიდევ უფრო ფუნდამენტური საფუძველი ინოვაციური იდეების წარმოშობისთვის. (ბაკაშვილი, 1999)

სამწუხაროდ, გარკვეული პოზიტიური ცვლილებების მიუხედავად, საბიუჯეტო ხარჯები განათლების სფეროში საშუალოზე გაცილებით დაბალია, ხოლო ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით, საქართველოს აქვს გარკვეული უპირატესობა პროდუქციის გარკვეული ფაქტორების მომგებიანობის თვალსაზრისით. ქვეყანას ჯერ კიდევ აქვს საწარმოო საწარმოები ინდუსტრიაში.

არსებული სახსრების დახმარებით და ინვესტიციის შემცირების ხარჯებით, შესაძლებელია საწარმოების მოდერნიზება და დასავლეთის საშუალო დონის ტექნოლოგიების გამოყენებაზე გადასვლა. საქართველოს ასევე აქვს იაფი შრომა, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით, წარმოების სხვა ფაქტორების ფასებისადმი მიახლოების თვალსაზრისით - მაგალითად, ენერჯის ზრდის ფასების ზრდა - შიდა ფასები მიუახლოვდება მსოფლიო ფასებს, რაც ზრდის წარმოების ხარჯებს და, შესაბამისად, გამოყენების საჭიროებას.

ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ იაფი შრომა თავისთავად არ წარმოადგენს იმ ფაქტორს, რომელიც მნიშვნელოვან გავლენას მოახდენს ინვესტიციების პროცესების პოპულარიზაციაზე ან მათ წარმატებულ განხორციელებაზე. ახალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციების დანერგვა, რომლებიც წარმოების ხარჯების შემცირების მთავარი პირობაა, მოითხოვს გამოცდილი მუშის მონაწილეობას

წარმოების პროცესის მენეჯმენტში. საწყის ეტაპზე სახელმწიფოს უნდა დაეკისროს სამუშაო ძალის მუდმივი და უწყვეტი ვარჯიშის პროცესი. (მინდელი, 1997)

გლობალურ ეკონომიკაში მომხდარი სწრაფი და გლობალური ცვლილებები მოითხოვს თანამშრომლის მოწინავე ტრენინგს მინიმუმ 5 წელიწადში ერთხელ ინვესტორის მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად.(Brand, 2010) შეგიძლიათ საქართველოში ინვესტიცია განახორციელოთ შემდეგი გზით და ფორმით:

- მოქალაქეთა, კომპანიების, პარტნიორობებისა და სხვა იურიდიული პირების კერძო და კომერციული ინვესტიციები, კერძო და კოლექტიური საკუთრების საფუძველზე;
- საქართველოს მთავრობის მიერ განხორციელებული სახელმწიფო ინვესტიციები, ავტონომიური რესპუბლიკების საბიუჯეტო, ზედმეტ საბიუჯეტო სახსრების, სახელმწიფო ადმინისტრაციისა და მართვის ორგანოების ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ფორმირებების, აგრეთვე სახელმწიფო საწარმოებისა და ორგანიზაციების საკუთარი ხარჯებით;
- საქართველოს და უცხო ქვეყნის მოქალაქეების, იურიდიული პირების და სახელმწიფოების ერთობლივი ინვესტიციები;(აბესაძე, 2006)

შერეული ინვესტიციები, რომელთა საშუალებითაც შესაძლებელია ზემოთ ჩამოთვლილი ფორმების შედგენა. ამრიგად, საინვესტიციო კლიმატის პირობების გაუმჯობესებამ მნიშვნელოვანი როლი უნდა შეასრულოს საქართველოს ეკონომიკაში შექმნილი სირთულეების გამოსწორებაში და ეკონომიკაში სტრუქტურული პროცესის დაჩქარებაში. საგარეო დავალიანების მოცულობის მკვეთრად შემცირებით, ინდუსტრიის განვითარების სპეციალური პროგრამების შემუშავებით, ინვესტიციების მოზიდვისა და განხორციელებისთვის ხელსაყრელი ფაქტორების შექმნით, სამუშაო ძალის უნარის გაუმჯობესებით და ა.შ.

ამავე დროს, უნდა აღინიშნოს, რომ სახსრების ოდენობა, რომელიც გამოიყოფა წარმოების აღორძინებისა და განვითარებისათვის, უნდა გაიზარდოს უცხოური ინვესტიციების სტრუქტურაში, ეროვნული-სახელმწიფოებრივი ინტერესების გათვალისწინებით. ახალი საწარმოების შესაქმნელად აუცილებელია ინსტიტუციური სამართლებრივი ჩარჩოსა და ბიზნესგარემოს გაუმჯობესება, ეკონომიკური ლიბერალიზაციის პროცესის დაჩქარება და ფინანსური სექტორის გაუმჯობესება. საინვესტიციო საქმიანობის სტიმულირება ინვესტიციების კლიმატის გასაუმჯობესებლად გადადგმულ ნაბიჯებთან ერთად, უნდა გახდეს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პირობა საქართველოში ინვესტიციების მოზიდვისა და განხორციელების მიზნით და, შესაბამისად, გახდეს სახელმწიფო ეკონომიკური პოლიტიკის ერთ – ერთი მთავარი კომპონენტი.(ბაკაშვილი, 1999)

პირველ რიგში, უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოში ეკონომიკის ზოგადი დონის გამო, სახელმწიფო უნდა იყოს საინვესტიციო პროცესების მთავარი ინიციატორი. ქვეყნის ეკონომიკაში ინდივიდუალური პრიორიტეტული სექტორების დადგენა და ამ სექტორების აღორძინების მიზნით სახელმწიფო ბიუჯეტის მიერ გადადგმული ნაბიჯები იქნება მთავარი სტიმული, რომელიც საფუძველს გახდის ქვეყანაში სტაბილური განვითარების დასაწყებად.

ბოლო წლების განმავლობაში, სახელმწიფოს ინვესტიციის მიზნები არ არის განსაზღვრული საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტებში და, შესაბამისად, არ არის გამოყოფილი თანხები ინვესტიციებისთვის.

ბიუჯეტი გათავისუფლდა ინვესტიციის ფუნქციიდან, ეს ფუნქცია შეცვალა მოსახლეობის სოციალური გადარჩენისთვის მხოლოდ მომსახურების ფუნქციის შესრულების თვალსაზრისით. ამ თვალსაზრისით დასტურდება ცნობილი ეკონომიკის ეკონომისტების მოსაზრებები ამ საკითხთან დაკავშირებით, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ სოციალური გადარჩენის სამსახურის ბიუჯეტის მარტივი შესრულება ზრდის ფინანსურ საფრთხეს ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოების

სტაბილიზაციისთვის. ამის მიზეზი ის იყო, რომ სახელმწიფო ჯერ კიდევ არ ჰქონდა განვითარებული და მიზნად ისახავდა საინვესტიციო პოლიტიკას, როგორც ქვეყანაში, ისე მთლიანობაში, მის რეგიონულ ჭრილში.

საინვესტიციო პოლიტიკის შემუშავება პერსპექტიული და აუცილებელი ხდება იმის გამო, რომ ევროკავშირთან გაფორმდა ასოცირების ხელშეკრულება, რომლის ფარგლებშიც ხორციელდება თავისუფალი ვაჭრობა ევროკავშირის ქვეყნებთან. თუმცა, ჩინეთთანაც კი, როგორც აღმოჩნდა, ეს მონაცემები საკმარისი არ არის ინვესტიციის მოსაზიდად.(Dean 1998)

მნიშვნელოვანია ინვესტიციების უზრუნველყოფა როგორც ეროვნულ, ისე საერთაშორისო სამართალში. ინვესტიცია სახელმწიფოში იწვევს სახელმწიფო მხარდაჭერილი ბიზნესის განვითარების სისტემის შექმნას ქვეყანაში, სადაც სახელმწიფო ქმნის ოპტიმალურ ინვესტიციურ გარემოს, ამით იზრდება ბიუჯეტის შემოსავლები, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა, საექსპორტო ბრუნვის გაზრდა და მრავალი სხვა. უნდა აღინიშნოს, რომ მთელ რიგ ქვეყნებში არ არსებობს სპეციალური კანონები, რომლებიც არეგულირებს უცხოურ ინვესტიციებს. ამის მაგალითებია იტალია, დიდი ბრიტანეთი, გერმანია, ბელგია და ლუქსემბურგი.(Hill, 2008)

ინვესტიციისთვის უცხოური კაპიტალის ინვესტიცია იტალიაში ისეთ სფეროებში, როგორცაა გადაზიდვა, დაზღვევა, საბანკო საქმე, საჭიროა შესაბამისი სამინისტროების ნებართვა. ფინეთში აკრძალულია უცხოური ინვესტიციების განხორციელება ისეთ სფეროებში, როგორცაა სამთო, სამთო, ხე-ტყის წარმოება, რბილობი და ქაღალდი, ბირთვული ენერჯია, სოფლის მეურნეობა, კომუნიკაციები და სარკინიგზო ტრანსპორტი.

ზოგიერთ ქვეყანაში, მაგალითად ესპანეთში, უცხოური ინვესტიციები საქმიანობის ყველა სფეროში დასაშვებია მხოლოდ პარიტეტული საფუძველზე - ესპანეთისა და

კაპიტალისტური ქვეყნის თანაბარი წილით. თითოეულ შემთხვევაში, მათ ისინი დაიპყრო, მიუხედავად იმ წინააღმდეგობებისა, რომელთა წარმოდგენა არც კი შეგვეძლო. ” დიდ ბრიტანეთში ეს ხდება ინდივიდუალური ნებართვით, რომელიც ინგლისის ბანკმა მიიღო.

საფრანგეთში ეს მოითხოვს სპეციალურ დამტკიცებას ფინანსთა სამინისტროების და ეკონომიკის ბიუჯეტის მიერ, რომლებიც წინასწარ ამტკიცებენ ინვესტიციებს. გერმანიაში, იტალიასა ან ნიდერლანდებში ასეთი წინასწარი ნებართვა არ არის საჭირო. იაპონიაში, სადაც უცხოური ინვესტიციების ლიბერალიზაცია ხდება, ფინანსთა სამინისტრომ იაპონიის ბანკის საშუალებით შეატყობინა ინვესტიციებს და ამ დღეს უკვე აპირებს ინვესტიციას. გერმანიას აქვს ამ მხრივ ყველაზე ლიბერალური და დამხმარე რეჟიმი, სადაც შესვლისა და გასვლის სპეციალური ნებართვა არ არის საჭირო, ის უფასოა და არ აწესებს რაიმე შეზღუდვას. არასწორი იქნება ამ ქვეყნების გამოცდილების ჩვენი ქვეყნის რეალობამდე მიყვანა. საქართველოში გასული რეფორმული პერიოდის ანალიზმა აჩვენა, რომ ხელსაყრელი ინვესტიციური გარემოს შექმნა დღეს აქტუალურია. ეს დამოკიდებულია შემდეგი ამოცანების დროულ გადაწყვეტაზე:

პირველი, მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მისაღწევად. ეს ხელს უშლის ინფლაციას და ხელს უშლის წარმოების ვარდნას. ამასთან, ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს ერთი გარემოება: მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მისაღწევად, აუცილებელია მუდმივად მონიტორინგი ნეგატიური პროცესების თავიდან აცილების მიზნით და მათზე დროულად რეაგირება. ბევრი რამ არის დამოკიდებული ეკონომიკური პოლიტიკის ყველაზე აქტუალური საკითხების გადასაჭრელად თეორიული მითითებების სწორად არჩევანზე, ინფლაციის გამომწვევი მიზეზების შესწავლაზე და მისი შემცველი მეთოდების შემოღებაზე, ეკონომიკაზე სახელმწიფოებრივი გავლენის ზომებზე, საბაზრო კონკურენციის განვითარებაზე და ა.შ.(ასათიანი, 2011)

მეორე, ცივილიზებული იურიდიული სივრცის შექმნა, რომელიც გაძლიერდება საბაზრო ეკონომიკის კანონებით;

მესამე, სტიმულირების მზარდი როლი სახელმწიფოს ფისკალურ პოლიტიკაში, რაც აუცილებლად გაამყარებს უმეტეს საწარმოთა ფინანსურ მდგომარეობას და ხელს შეუწყობს მათ ინვესტიციურ საქმიანობას. ამასთან, ეს ღონისძიება დადებით გავლენას მოახდენს უცხოური ინვესტიციების მოზიდვაზე.

3.2 საინვესტიციო მენეჯმენტის განვითარების არსებული

მიდგომები, გამოწვევები

საინვესტიციო გარემო არის იმ ფაქტორების ერთობლიობა, შეუძლია ინვესტორების მეშვეობით ინვესტიციის შესახებ გადაწყვეტილების მიღწევა ახდენენ ძლიერად. ამ ფაქტორების ქვეშ, პრიორიტეტულად არის შესაძლებელი, მოიზიდოს საერთაშორისო პოლიტიკური სტაბილურობა, საინვესტიციო და სახადასახადო პოლიტიკა, ქვეყანაში კრიმინოგენული და კორუფციის დონე, გახდეთ საქალაქო ბაზა და თავისუფალი მმართველობა, შეგიძლიათ გამოიყენოთ სიმარტივე და სხვა. (ბაკაშვილი, 1999)

პროექტის ფაქტორების პარალელურად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება რეალურ მაჩვენებლების მდგომარეობაში, როგორებიც შეგიძლიათ: მთლიანი შიდა პროდუქტი, ინფლაცია, შიდა დანაზოგის მაჩვენებელი, დასაქმების მაჩვენებელი, საგადასახდლო ბალანსი და სხვა. (ბურდული, 2011)

საინვესტიციო გარემოს შედარებითი შეფასების ისტორია დაახლოებით 30 წელია. ამ სფეროში ერთ – ერთი პირველი გამოკვლევა ჩაატარეს ჰარვარდის ბიზნეს სკოლის წარმომადგენლებმა. მათ შეფასების საფუძველზე გამოიყენეს ექსპერტიზის მასშტაბი, ისეთი მახასიათებლების გამოყენებით, როგორცაა: საკანონმდებლო მოთხოვნები უცხოელი და ადგილობრივი ინვესტორებისთვის, კაპიტალის გადაცემის შესაძლებლობა, ეროვნული ვალუტის სტაბილურობა, პოლიტიკური ვითარება, ინფლაციის დონე, ეროვნული კაპიტალის გამოყენების შესაძლებლობა და ა.შ. (აბესაძე, 2006)

უნდა ითქვას, რომ ვიწრო ხედვით და გაგებით, იგი ეფუძნება შემდეგი ინდიკატორების შეფასებას: მშპ-ს დინამიკა, მთლიანი შიდა პროდუქტი და სამრეწველო წარმოება; ეროვნული შემოსავლის განაწილების, დაგროვების და მოხმარების პროპორციების დინამიკა; პრივატიზების პროცესების პროგრესი; საინვესტიციო საქმიანობის საკანონმდებლო რეგულირების მდგომარეობა; ინდივიდუალური ინვესტიციების ბაზრის განვითარების დონე (აქციების და ფულის ჩათვლით); ფართო გაგებით, ჩვენ შეგვიძლია შევაფასოთ შემდეგი ფაქტორების ჯგუფი, რომლებიც გავლენას ახდენენ ინვესტიციის გარემოზე:

- ეკონომიკური პოტენციალის მახასიათებლები;
- სოფლის მეურნეობის ზოგადი პირობები;
- ფინანსური ფაქტორები;
- სოციალური ფაქტორები;
- პოლიტიკური ფაქტორები;
- ორგანიზაციული და სამართლებრივი ფაქტორები;
- რეგიონის საბაზრო გარემო;
- სოფლის მეურნეობის ზოგადი პირობები და ა.შ.

პირველი და ყველაზე მნიშვნელოვანი, როდესაც ინვესტიცია ხდება, მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მიღწევაა. მოგეხსენებათ, ეს ხელს უშლის

ინფლაციას და ხელს უშლის წარმოების ვარდნას. ამასთან, ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს ერთი გარემოება: მაკროეკონომიკური სტაბილურობის მისაღწევად, აუცილებელია მუდმივად მონიტორინგი ნეგატიური პროცესების თავიდან აცილების მიზნით და მათზე დროულად რეაგირება.

ბევრი რამ არის დამოკიდებული ეკონომიკური პოლიტიკის ყველაზე აქტუალური საკითხების გადასაჭრელად თეორიული მითითებების სწორად არჩევანზე, ინფლაციის გამომწვევი მიზეზების შესწავლაზე და მისი შემცველი მეთოდების შემოღებაზე, ეკონომიკაზე სახელმწიფოებრივი გავლენის ზომებზე, საბაზრო კონკურენციის განვითარებაზე და ა.შ. (Brand, 2010)

ინვესტიციებს მნიშვნელოვან წვლილს შეაქვს ქვეყნის ეკონომიკური ზრდისა და განვითარების მაღალი ტემპებით სვლაში. ეს განსაკუთრებით ეხება განვითარებად ქვეყნებს, სადაც ცნობილია, რომ ძირითადი აქტივების ინვესტიციას უფრო მეტი მოგება მოაქვს, ვიდრე განვითარებულ ქვეყნებში. (ასათიანი, 2011)

ქვეყნის გეოგრაფიული პოზიცია, პოლიტიკური სტაბილურობა, ეკონომიკური მაჩვენებლები, განვითარების დონე, ბიზნეს პოტენციალი, რესურსების ხელმისაწვდომობა, ინფრასტრუქტურა და ა.შ. ინვესტიციების ხელსაყრელი პირობების განსაზღვრა. ამ ფაქტორებიდან შეიძლება გამოირჩეოდეს ისეთი გარემოებები, რომელზეც ეროვნული პოლიტიკა გავლენას ვერ ახდენს. ასეთი ფაქტორები მოიცავს, მაგალითად, ქვეყნის გეოგრაფიულ მდგომარეობას და ბუნებრივი რესურსების ხელმისაწვდომობას. (Dean 1998)

სახელმწიფოს აქვს მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს ინვესტიციისთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა შესაბამისი სამართლებრივი ჩარჩოს შემუშავების, განხორციელებისა და მონიტორინგის თვალსაზრისით. ინვესტიციის წესები უნდა იყოს შემუშავებული ისე, რომ ერთდროულად მოიზიდოს ინვესტიციები, ასევე

იზრუნოს საზოგადოების ინტერესზე ინვესტიციების განხორციელებისთვის შესაძლო უარყოფითი შედეგების შემთხვევაში.

ქვეყანაში შემუშავებული ინვესტიციის სტანდარტები უნდა შეიცავდეს როგორც სპეციფიკურ კანონს, რომელიც არეგულირებს უცხოელ ინვესტორებს ბაზარზე შესვლის პირობებს და ზოგადად საგადასახადო პოლიტიკას. (Capik, 2018)

ამ კონტექსტში ყველაზე დიდი პრობლემაა პროცედურების გამჭვირვალობა და სექტორების გამიჯვნა, რაც ხასიათდება გარკვეული შეზღუდვებით. შეზღუდვებმა შეიძლება გამოიწვიოს კონკრეტული სექტორის კონკურენტუნარიანობის დაქვეითება ან საერთო ინვესტიციის გარემოში გაუარესება. ამავე დროს, მნიშვნელოვანია ქვეყანაში არსებობდეს შესაბამისი კანონმდებლობა, რომელიც არეგულირებს საბაზრო კონკურენციას. (აბესაძე, 2006).

ქვეყანაში სათანადო საინვესტიციო გარემოს შესაქმნელად, უპირველეს ყოვლისა, დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს ზოგად პოლიტიკას, რომელიც გავლენას ახდენს არა მხოლოდ უცხოურ პირდაპირ ინვესტიციებზე, არამედ ქვეყნის საქმიანობაზეც. ასეთ სფეროებში შედის სახელმწიფო საგადასახადო პოლიტიკა, სავაჭრო ურთიერთობები, შრომითი ურთიერთობები, კერძო საკუთრების დაცვა, ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა, უსაფრთხოების სტანდარტები, გარემოს დაცვა, მომხმარებელთა დაცვა, კონკურენციის დაცვის პოლიტიკა და კანონის უზენაესობა. ქვეყნისთვის ზოგადი პოლიტიკის პარალელურად, აუცილებელია კონკრეტული ზომების მიღება უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების მოსაზიდად.

ასეთი ღონისძიებები მოიცავს საქმიანობას, რომლებიც ხელს უწყობს ადგილობრივი ბაზრის გაფართოებას, საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობების გაღრმავებას, ინფრასტრუქტურის მშენებლობას, პერსონალის მომზადებასა და გადამზადებას, სამეცნიერო და ტექნიკური კვლევების ჩატარებას და სხვა.

ერთ-ერთი პროექტი, რომელიც იკვლევს სხვადასხვა ქვეყნის ბიზნესის შესაძლებლობებს, არის Doing Business პროექტი, რომელიც მსოფლიო ბანკის მიერ 2002 წელს შეიმუშავა. პროექტი აფასებს 189 ქვეყანაში ბიზნესსა და ინვესტიციურ გარემოს, მოქმედი კანონის შესაბამისად. ბიზნესის კეთება აფასებს ქვეყნებს ათი კრიტერიუმის საფუძველზე. ეს მოიცავს: ბიზნესის წამოწყების სირთულეს, ქონების რეგისტრაციას, ფინანსურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობას, საგადასახადო სისტემას, ინვესტორთა დაცვას, საერთაშორისო ვაჭრობას, დავების მოგვარებას და სხვა. (ბურდული, 2011)

თანდათანობით, ჩვენს ქვეყანაში შექმნილი ვითარების გათვალისწინებით, დამოუკიდებლობის აღდგენის პირველი წლები ყველაზე რთული იყო საქართველოს ისტორიაში, როგორც პოლიტიკურად, ასევე ეკონომიკურად. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ქვეყანას ჰქონდა არა მხოლოდ ნედლეულის ბაზა, არამედ საკვანძო ბაზარი. (ასათიანი, 2011)

ამან გამოიწვია რყევები და სოფლის მეურნეობის კავშირების განადგურება. ჩვენ ასევე ვიცით, რომ საქართველოში არ არსებობდა ეროვნული ვალუტა, მონეტარული სისტემა, საბაზრო ეკონომიკისთვის შესაფერისი საკანონმდებლო ბაზა და ეს აშკარად კრძალავდა როგორც ეკონომიკური, ისე პოლიტიკური პროცესების თანმიმდევრული და სისტემატური მართვის შესაძლებლობას.

სოციალისტურ-ეკონომიკური სისტემის მიტოვების შემდეგ, საბაზრო ეკონომიკა მოითხოვდა მის პრინციპებს. საჭირო იყო სწორი და აუცილებელი ბერკეტების და ხელსაწყოების შექმნა, შემდეგ კი მათი გამოყენება. განვითარებად ქვეყნებში და გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში, ახალ ფინანსურ ბაზრებს აქვთ გარკვეული მახასიათებლები. გასაკვირია, რომ დღეს მათ უფრო მეტი შესაძლებლობა აქვთ მოიზიდონ უცხოური კაპიტალი, ასევე მიიღონ ინფორმაცია სხვა ქვეყნებიდან გამოცდილების სახით, ვიდრე ეს იყო წარსულში. (ბასილია, 2000)

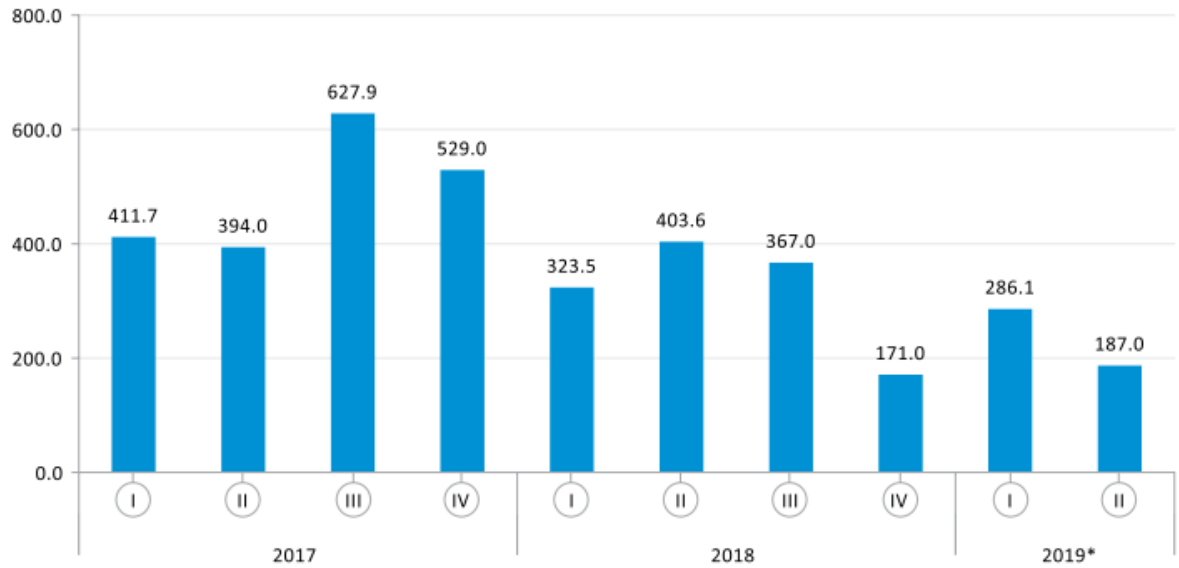
ახალი ეკონომიკური სისტემის შექმნის პროცესში, საქართველო ყველაზე რთული პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური პრობლემების წინაშე აღმოჩნდა. ვგულისხმობ ისეთ პროცესებს, როგორცაა ინფლაციის დაძლევა, ეროვნული ვალუტის შექმნა, საბანკო და ფინანსური სისტემის გაძლიერება და მთელი ძირეული რეფორმების განხორციელება, რაც თეორიულად გულისხმობდა ქვეყნის სტაბილიზაციას სხვადასხვა მიმართულებით. (აბესაძე, 2006)

სწორედ ამიტომ საქართველომ შექმნა აუცილებელი პირობები საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლისა და შემდგომი განვითარებისათვის. ამავე დროს, ეკონომიკური რეფორმების მიმდინარე ეტაპი წარმოადგენს სრულიად ახალ მოთხოვნებს საფინანსო და საკრედიტო სექტორებისთვის. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ქვეყანაში ინვესტიციური პროცესების სრული განვითარება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან საბოლოო ჯამში იგი უნდა იყოს მიმართული სახელმწიფოს ეკონომიკურ ზრდაზე.

საქართველოსთვის ძალიან მნიშვნელოვანია ინვესტიციის გარემოს მაქსიმალურად სწორად ჩამოყალიბება. თავდაპირველად, ეს დამოკიდებულია შეფასებაზე, ისე რომ შეფასება იყოს კონსტრუქციული, იმის გასაგებად, თუ რა პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული ფაქტორები იმოქმედებს ინვესტიციის გარემოს ფორმირებაზე.

შემცირების მთავარ მიზეზებს შორისაა მთავარი გაზსადენის მშენებლობის დასრულება, პირდაპირი არარეზიდენტი ინვესტორებისთვის ვალდებულებების შემცირება (სესხის დავალიანების დაფარვა) და რეინვესტირების მოცულობის შემცირება. საინტერესოა აგრეთვე ის სფეროები და პროცენტები, რომლებიც ნაწილდება სხვადასხვა სფეროში. (იხ. დიაგრამა 1-2)

დიაგრამა N 1. საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების დინამიკა 2017-2019 წლებში

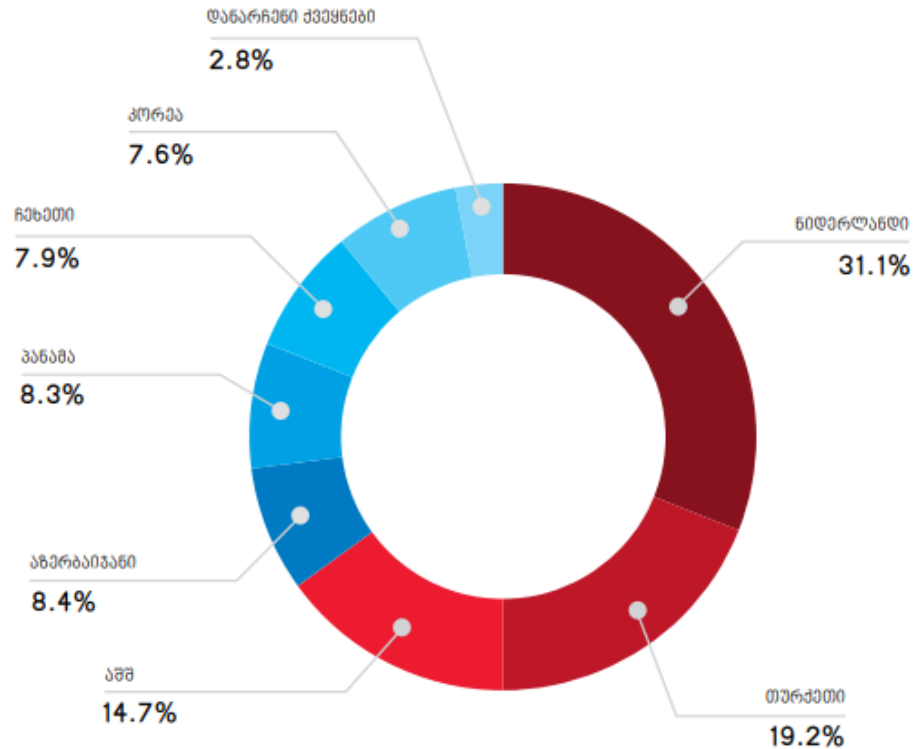
წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური www.geostat.ge

თუ გავვცნობით 2019 წლის მონაცემებს საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის შესახებ. 2019 წლის მეორე კვარტალში უცხოურმა პირდაპირმა ინვესტიციამ შეადგინა 187.0 მილიონი დოლარი. აშშ დოლარი, რაც 53,7 პროცენტით ნაკლებია 2018 წლის მეორე კვარტლის შესწორებულ მონაცემზე. (ბარათაშვილი, 2011)

საქართველოსთვის, ეროვნული რესურსების ინვესტიცია მნიშვნელოვანი საფუძველია საინვესტიციო პროექტების განსახორციელებლად. მოგეხსენებათ, დაფინანსების ორი წყარო არსებობს: ადგილობრივი - ადგილობრივი და მოზიდული - უცხოური. კერძოდ, ადგილობრივი ინვესტიციები მოიცავს მოგებას და ამორტიზაციის საფასურს. რაც შეეხება ცვეთა, საქართველოს ამჟამინდელი პოლიტიკა არ უნდა იყოს ძლიერი, რადგან დაჩქარებული ამორტიზაცია შეიძლება სტიმული გახდეს გარკვეული ინფლაციური პროცესებისთვის, რადგან

ამორტიზაცია არის ფულის მიწოდება, რაც ზედმეტ დატვირთვას ქმნის საქართველოს სასაქონლო ბაზარზე.(ბასილია, 2000)

დიაგრამა N 2. უმსხვილესი ინვესტორიკეცენების წილი 2019 წელს

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური www.geostat.ge

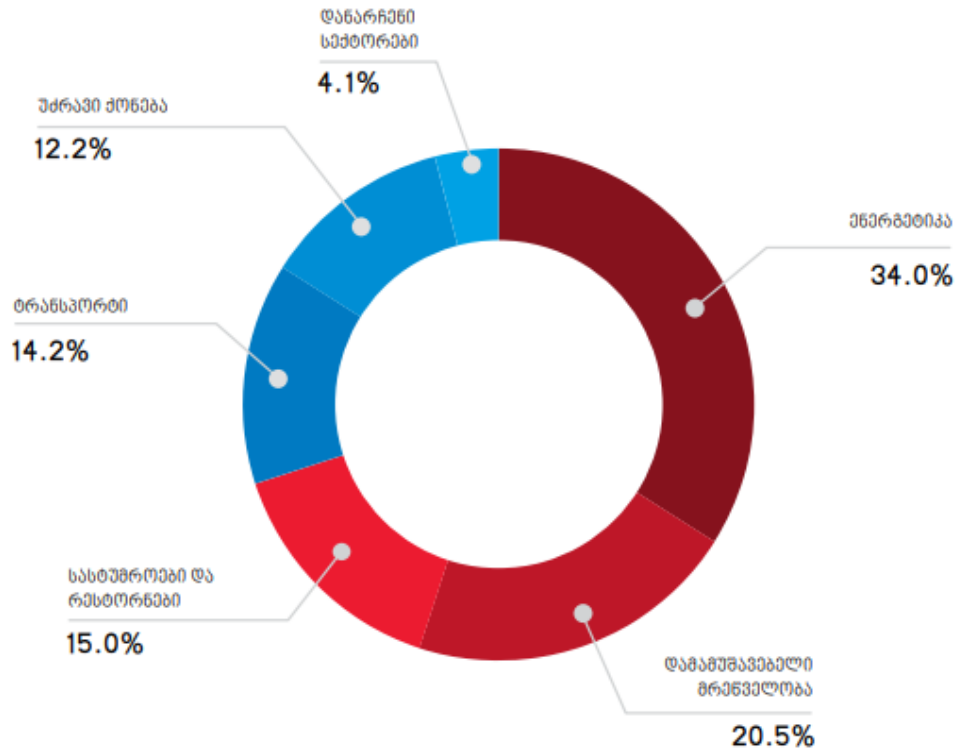
ინვესტიციების მოცულობა სახელმწიფოს მიერ სრულად რეგულირდება ორივე წყაროს შემთხვევაში, რაც გასაკვირია როგორც საგადასახადო, ისე საბუღალტრო პოლიტიკის დახმარებით. საქართველოს ეროვნული რესურსების მოზიდვის ერთი გზაა ეროვნული ეკონომიკის განვითარების ხელშეწყობა. ინვესტიციას, როგორც ინვესტიციის გარიგების ინსტრუმენტს, დადებითი თვისებები აქვს. ისინი ასტიმულირებენ ამ ინსტრუმენტების გაცემას, ასევე ინვესტორის მიერ თანხების განთავსებას.

უცხოური ინვესტიციების და კაპიტალის შემოდინების სტიმულირებისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება კონკრეტულ სფეროებს და ინდივიდუალურ ტენდენციებს. მაგალითები:

- ინფორმაციის მიწოდება ქვეყნის, მისი ცალკეული რეგიონებისა და ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორის ინვესტიციების შესაძლებლობების შესახებ;
- პროექტების დაფინანსების შესაძლებლობა, მიწის გამოყოფა და სხვა შესაბამისი სქემების შექმნა;
- პროტექციონისტული ტარიფები უცხოური ინვესტორის მიერ წარმოებულ საქონელზე;
- ინვესტიციის პროექტისთვის საჭირო ძირითადი აქტივების განთავისუფლება იმპორტის გადასახადიდან;
- საგადასახადო წახალისება;

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ არ არსებობს ფუნდამენტური განსხვავება უცხოურ და ადგილობრივ ინვესტიციებს შორის. (Brand, 2010)ეს ალბათ იმის გამო ხდება, რომ, ზოგადად, ინვესტიციების ნაკადის ძირითადი კანონები საერთოა ამ პროცესში ყველა მონაწილისთვის. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების უმეტესი ნაწილი გაკეთდა ენერჯეტიკის სექტორში და შეადგენდა 63,7 მილიონი დოლარი, რაც მთლიანი საგარეო პირდაპირი ინვესტიციის 34.0 პროცენტია. მეორე ადგილზეა წარმოების სექტორი, სადაც 38.4 მილიონი ადამიანია. აშშ დოლარი, ხოლო მესამე - სასტუმროებისა და რესტორნების სექტორი 28,1 მილიონი აშშ დოლარი. (იხ.დიაგრამა 3)

დიაგრამა N 3. უმსხვილესი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები ეკონომიკის სექტორების მიხედვით

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური www.geostat.ge

პირველ რიგში, რა თქმა უნდა, ადგილობრივი კაპიტალის მობილიზება შესაძლებელია ისეთი ზომების მიღებით, რომლებიც გავლენას ახდენს მოთხოვნის მოცულობაზე, გადასახადების ოდენობაზე, საშინაო სესხების მიმზიდველობასა და უმუშევრობის შემცირებით. გარე წყაროებიდან თანხების მიღება შესაძლებელია უცხოური ინვესტიციის კაპიტალის სახით, მომხმარებელთა იმპორტის შემცირებით და ვაჭრობის პირობების გაუმჯობესებით. (ბურდული, 2011)

ინვესტიციების მოცულობა სახელმწიფოს მიერ სრულად რეგულირდება ორივე წყაროს შემთხვევაში, რაც გასაკვირია როგორც საგადასახადო, ისე საბუღალტრო პოლიტიკის დახმარებით. საქართველოს ეროვნული რესურსების მოზიდვის ერთი გზაა ეროვნული ეკონომიკის განვითარების ხელშეწყობა. ინვესტიციას, როგორც

ინვესტიციის გარიგების ინსტრუმენტს, დადებითი თვისებები აქვს. ისინი ასტიმულირებენ ამ ინსტრუმენტების გაცემას, ასევე ინვესტორის მიერ თანხების განთავსებას.

დასკვნა

ქვეყნის ინვესტიციის განვითარების პრიორიტეტული ამოცანების გადაწყვეტა შეუძლებელია მხოლოდ ბაზრის თვითრეგულირების საფუძველზე, რაც ხასიათდება ეკონომიკური ფორმირების ძალიან დაბალი დონით. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სახელმწიფოს როლის გაძლიერება ინვესტიციების სფეროში, ეკონომიკური პოლიტიკის შესწორება და სახელმწიფოსა და ბაზრის რეგულირების ოპტიმალური კომბინაცია. ამავდროულად, ინვესტიციის პროცესში სახელმწიფოს მონაწილეობის საზღვრები და პრინციპები უნდა განისაზღვროს საქართველოს ეკონომიკის განვითარების სპეციფიკის გათვალისწინებით, რაც ახასიათებს ბაზარზე გადასვლის პერიოდს.

სახელმწიფოს როლის გაძლიერების შესაძლებლობების გაანალიზებისას უნდა გავითვალისწინოთ, რომ სახელმწიფოს მონაწილეობის გაფართოებას აქვს საკუთარი ობიექტური ლიმიტები. ეს საზღვრები განისაზღვრება, ერთი მხრივ, რეალური ფინანსური შესაძლებლობებით, და, მეორე მხრივ, ეკონომიკაში სახელმწიფოს „ყოფნის“ ზრდაში ხელი უნდა შეუწყოს კერძო ინვესტიციების ზრდას, ვიდრე მასში შეჯვარებას. საინვესტიციო საქმიანობაში სახელმწიფოს მონაწილეობის პრინციპების საკითხი მჭიდრო კავშირშია ინვესტიციების ზრდისთვის აუცილებელი შეზღუდული ფინანსური პოტენციალის პრობლემასთან.

უხეში შეფასებით, ინვესტიციების მოცულობის მხოლოდ წინასწარი რეფორმის დონეზე აღდგენის მიზნით, ინვესტიციების შემცირების სიღრმის გათვალისწინებით, იგი ათჯერ უნდა გაიზარდოს. ამ პრობლემის ანალიზმა ასევე წამოჭრა ინვესტიციების ადეკვატურობის კრიტერიუმების საკითხი. საშუალოვადიან პერიოდში, ასეთი კრიტერიუმი შეიძლება იყოს საინვესტიციო რესურსების ოდენობა, რომლებიც უზრუნველყოფენ მდგრადი ეკონომიკური ზრდას.

მაკროეკონომიკის თვალსაზრისით, ეს გამოიწვევს მთლიანი წმინდა ინვესტიციის ზომის ასეთი სტაბილური პოზიტიური მნიშვნელობის მიღწევას, რაც შეესაბამება ძირითადი კაპიტალის განახლებისთვის აუცილებელი სახსრების მოცულობის ზრდას. სახელმწიფოს საინვესტიციო პოლიტიკა უნდა ემყარებოდეს შემდეგ პრინციპებს: პრიორიტეტული სფეროების შერჩევა და ”მიზნობრივი ინვესტიციები”; ინვესტიციის პროცესის მენეჯმენტის ხარისხის გაუმჯობესება, დასაბუთების გზით; განვითარდა მოვლენების სირთულე და თანმიმდევრობა.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, სახელმწიფოს, როგორც უშუალო ინვესტორის როლი საბაზრო ეკონომიკაში შენარჩუნებულია სასიცოცხლო ინდუსტრიებისთვის, ძირითადი სოციალური სფეროებისა და განსაკუთრებული სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის სფეროებისთვის.

უფრო მნიშვნელოვანია ინვესტიციის პროცესის რეგულირება, რომლის მიზანია კერძო ინვესტორების საქმიანობისთვის ხელსაყრელი რეჟიმის შექმნა. საქართველოს ეკონომიკაში შექმნილ პირობებში, ინვესტიციის სტრატეგია მიზნად ისახავს სიმძიმის ცენტრის გადატანას სახელმწიფო ინვესტიციიდან, კერძო ინვესტორებისთვის ხელსაყრელი ინვესტიციის გარემოს შექმნისაკენ. სახელმწიფოს საინვესტიციო პოლიტიკის ეს ორი კომპონენტი და უნდა იყოს სისტემური.

დასასრულ დასკვნით, ინვესტორებმა უნდა მოძებნონ პოტენციური ბაზრების მქონე ქვეყნები, სადაც არის პოლიტიკური სტაბილურობა, კანონმდებლობა, სადაც კანონები ყოველდღიურად არ იცვლება, ქვეყნები, სადაც ადვილია მუშაობა, კორუფცია დაბალია, გარემო ხელსაყრელია ბიზნესისთვის, ასევე დიდი შიდა ბაზარი. ექსპორტის შესაძლებლობები, ინვესტიციის მაღალი ანაზღაურება.

ევროკავშირთან საქართველოს თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებამ შეიძლება დადებითად იმოქმედოს ქვეყანაში ინვესტიციების ზრდაზე, თუ ეგრეთ წოდებული სამმხრივი მოდელი, რომელიც მოიცავს ერთი ქვეყნიდან მეორეში

იმპორტირებული ნედლეულის გადამუშავებას, შემდეგ კი ექსპორტზე დიდი ბაზრების სხვა ქვეყნებში, ამ შემთხვევაში ეს არის თავისუფალი ვაჭრობა ევროკავშირში.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. აბესაძერ.,
ეკონომიკური რეფორმების განხორციელების ძირითადი შედეგები დამომავლი
სამოცანების საქართველოში.
“საბაზრო ეკონომიკის განვითარების პრობლემების საქართველოში”. ტ. II, თბ.
2006.
2. ასათიანი რ., ეკონომიკის, განმარტებითი ლექსიკონი, თბ. 1998.
3. ბარათაშვილი ე., ნაკაიძე ე.,
საინვესტიციო პროექტის მენეჯმენტი. უცხოეთის გამოცდილება. თბ.
„რუბიკონი“, 2011.
4. ბარათაშვილი ნ., ნაკაიძე ნ.,
უცხოეთის პირდაპირი ინვესტიციების აერთაშორისო წარმოების ინტეგრირებ
ულსის ტემაში, თბ., გამომც. „რუბიკონი“ 1997.
5. ბასარიარ., მესხია ი.,
გარდამავალი პერიოდის მაკროეკონომიკური პრობლემები, თბ. 1998.
6. ბასილიათ., სილაგაძე ა., ჩიკვაძე თ., პოსტსოციალისტური ტრანსფორმაცია:
საქართველოს ეკონომიკა XXI საუკუნის მიჯნაზე; თბ. 2000.
7. ბაკაშვილი ნ.,
საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის საკითხისათვის. // ეკონომ
იკა №2-3, 1999. გვ. 26.
8. ბურდული ვ., საქართველოში ქმედითუნარიანი საფინანსო-
საკრედიტო სისტემის ჩამოყალიბების გზები. კრებულში:
საბაზრო ეკონომიკის განვითარების პრობლემების საქართველოში, თბ. 2011.
9. გამსახურდია გ., ფინანსების როლი გარდამავალი ეკონომიკაში. თბ.
„მერიდიანი“, 1998.
10. დათუნაშვილი ი., საინვესტიციო კლიმატის საქართველოში. კრებულში:
საბაზრო ეკონომიკის განვითარების პრობლემების საქართველოში. ტ. I, თბ.
2000.
11. კაპანაძე ი., საინვესტიციო ბაზარი დამისითავისებურებანი. კრებულში:
საბაზრო ეკონომიკის განვითარების პრობლემების საქართველოში, ტ. II, თბ.
2008.

12. კასრაძენ.,
 უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის პერსპექტივების საქართველოს ეკონომიკა
 სადასოციალურ სფეროში.
 „საბაზრო ეკონომიკის ფორმირებისა და ფუნქციონირების პრობლემების საქართველოში“. შრომების კრებული, IV ტ., თბ. 2011.
13. მინდელიე., ჯულაყიძე., ინვესტირების ფინანსური პრობლემები. 1997.
14. საინვესტიციო საქმიანობა საქართველოში. სტატისტიკური კრებული. თბ., 2018.
15. Brand, S., Hill, S., & Munday, M. (2010). Assessing the impacts of foreign manufacturing on regional economies: the cases of Wales, Scotland and the West Midlands. *Regional Studies*, 21 (3), 145–173.
16. Capik, P. (2018). *Foreign Investment Promotion: Governance and Implementation in Central-Eastern European Regions*. Palgrave Macmillan (part of Springer Nature).
- Chorell, H., & Nilsson, E. (2007). Chinese FDI in the Oil Sector: Can they be explained by the prevalent theory on FDI? Master thesis, Nationalekonomiska institutionen.
17. Dean Jr, J. W., & Sharfman, M. P. (1998). Procedural rationality in the strategic decision-making process. *Journal of Management Studies*, 14 (2), 221–248.
18. Dolnicar, S., Grün, B., & Leisch, F. (2018). Market Segmentation Analysis. In *Market Segmentation Analysis* (pp. 9-17). Singapore.
19. Dunning, J. H. (1994). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Wokinghan England, Addison-Wesley.
20. Harding, T., & Javorcik, B. S. (2010). Roll out the red carpet and they will come: Investment promotion and FDI inflows. *The Economic Journal*, 16 (228), 1423-1436.
21. Hill, C. (2008). *International Business - Competing in the Global Marketplace*. University of Washington: Irwin McGraw-Hill.